

АККРЕДИТТЕУ ЖӘНЕ РЕЙТИНГТИҢ
ТӘУЕЛСІЗ АГЕНТТІГІ

НЕЗАВИСИМОЕ АГЕНТСТВО
АККРЕДИТАЦИИ И РЕЙТИНГА

Жоғары білім беру ұйымдарын
(білім беру бағдарламаларын)
мамандандырылған аккредиттеу

СТАНДАРТТАРЫ

СТАНДАРТЫ

специализированной аккредитации
(образовательных программ)
организаций высшего образования

Астана 2012

АЛҒЫ СӨЗ

1 «Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігі» коммерциялық емес мекемесімен **ДАЙЫНДАЛДЫ**.

2 Қазақстан Республикасы индустрия және жаңа технологиялар министрлігі Техникалық реттеу және метрология комитетімен **КЕЛІСІЛДІ**.

3 «Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігі» КЕМ директорының «26» сәуір 2012 жылғы № 08-од бұйрығымен **БЕКІТІЛДІ ЖӘНЕ ІСКЕ ҚОСЫЛДЫ**.

4 Осы стандартта 27.07.2007 ж. Қазақстан Республикасының № 319-III «Білім туралы» Заңының нормалары іске асырылған.

5 ЕКІНШІ БАСЫЛЫМ

ПРЕДИСЛОВИЕ

1 РАЗРАБОТАН И ВНЕСЕН Некоммерческим учреждением «Независимое агентство аккредитации и рейтинга».

2 СОГЛАСОВАН с Комитетом технического регулирования и метрологии Министерства индустрии и новых технологий Республики Казахстан.

3 УТВЕРЖДЕН И ВВЕДЕН В ДЕЙСТВИЕ приказом директора НУ «Независимое агентство аккредитации и рейтинга» от «26» апреля 2012 г. № 08-од.

4 В настоящем стандарте реализованы нормы Закона Республики Казахстан «Об образовании» от 27 июля 2007 года № 319-III.

5 ИЗДАНИЕ ВТОРОЕ

Осы стандартты «Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігі» коммерциялық емес мекемесінің рұқсатынсыз ресми басылым ретінде толық немесе ішінара қайталауға, көбейтуге және таратуға жол берілмейді.

Настоящий стандарт не может быть полностью или частично воспроизведен, тиражирован и распространен без разрешения Некоммерческого учреждения «Независимое агентство аккредитации и рейтинга»

МАЗМҰНЫ

Қолдану саласы	5
Нормативтік сілтемелер	5
Терминдер мен анықтамалар	6
Белгілеулер мен қысқартулар	7
Мамандардырылған аккредиттеуді жүзеге асырудың рәсімдері. Негізгі ережелер	8
Кейінгі рәсімдер. Негізгі ережелер	9
Стандарт «Білім беру бағдарламасын басқару». Талаптар	10
Стандарт «Білім беру бағдарламасының ерекшелігі». Талаптар	13
Стандарт «Профессорлық-оқытушы құрамы және оқытудың тиімділігі». Талаптар	16
Стандарт «Білім алушылар». Талаптар	18
Стандарт «Білім беру бағдарламасына қолжетімді ресурстар». Талаптар	20
Стандарт «Жекелеген мамандықтар шеңберіндегі стандарттар». Талаптар	23
Аккредиттеу стандартына өзгертулер мен толықтырулар енгізудің тәртібі.	27
Пайдаланған әдебиеттер тізімі	28

СОДЕРЖАНИЕ

Область применения	29
Нормативные ссылки	29
Термины и определения	30
Обозначения и сокращения	31
Процедура проведения специализированной аккредитации. Основные положения	32
Последующие процедуры. Основные положения	33
Стандарт «Управление образовательной программой». Требования	34
Стандарт «Специфика образовательной программы». Требования	37
Стандарт «Профессорско-преподавательский состав и эффективность преподавания». Требования	40
Стандарт «Обучающиеся». Требования	42
Стандарт «Ресурсы доступные ОП». Требования	44
Стандарты в разрезе отдельных специальностей. Требования	47
Порядок внесения изменений и дополнений в стандарт аккредитации	50
Библиография	51

ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫН МАМАНДАНДЫРЫЛҒАН АККРЕДИТТЕУ СТАНДАРТТАРЫ ЖӘНЕ ӨЛШЕМДЕРІ

1. Қолдану саласы

1.1 Осы стандарттар жоғары оқу орындарына және жоғары оқу орындарындағы мамандандырылған аккредиттеуден өткізуге қойылған талаптарды анықтайды.

1.2 Осы стандарттар жоғары оқу орындарының мәртебесі, ұйымдастырушылық-құқықтық үлгісі, меншіктілік және ведомстволық бағынушылық үлгілерінен тәуелсіз мамандандырылған аккредиттеу рәсімін өткізу кезінде қолданылады.

1.3 Осы стандарттар сонымен қатар өз қызметін ішкі бағалау үшін және сәйкес нормативті құжаттарды дайындау үшін жоғары оқу орындарында қолданылуы мүмкін.

2. Нормативтік сілтемелер

Осы стандартта келесі нормативтік құжаттарға сілтемелер қолданылады:

2.1 Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы. ҚР Президентінің 2010 жылғы 7 желтоқсандағы № 1118 Жарлығы.

2.2 Қазақстан Республикасының «Техникалық реттеулер туралы» Заңы. 2004 жылғы 9 қарашадағы № 603-II.

2.3 Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III.

2.4 Қазақстан Республикасының «Сәйкестікті бағалау саласындағы аккредиттеу туралы» 2008 жылғы 5 шілдедегі № 61-IV Заңы.

2.5 Кредиттік оқыту технологиясы бойынша оқу үрдісін ұйымдастыру Ережесі. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 20 сәуірдегі № 152 қаулысы.

2.6 ҚР МЖМБС 5.04.019-2011. «Жоғары білім. Бакалавриат. Негізгі ережелер», 2011 жылғы 17 маусымындағы ҚР БҒМ № 261 бұйрығымен бекітілген.

2.7 ҚР МЖМБС 5.04.033-2011 «Жоғары оқу орнынан кейінгі білім. Магистратура. Негізгі ережелер», 2011 жылғы 17 маусымындағы ҚР БҒМ № 261 бұйрығымен бекітілген.

2.8 ҚР МЖМБС 5.04.034-2011 «Жоғары оқу орнынан кейінгі білім. Докторантура. Негізгі ережелер», 2011 жылғы 17 маусымындағы ҚР БҒМ № 261 бұйрығымен бекітілген.

2.9 «Білім берудің тиісті деңгейлерінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 Қаулысы.

3. Терминдер мен анықтамалар

Осы стандарта терминдер мен анықтамалар Қазақстан Республикасының «Білім туралы», «Техникалық реттеулер туралы» заңдарына, ҚР МЖМБС № 1080 сәйкес қолданылады.

Оларға қосымша ретінде осы стандартта келесі терминдер мен анықтамалар бекітілген:

3.1 **Аудит:** Аудиттің (тексерістің) келісілген алғышарттарының орындалу дәрежесін анықтау мақсатында аудит (тексеріс) куәліктерін алу және оның объективті бағалауының жүйелі, тәуелсіз және құжатталған үрдісі.

3.2 **Ақпараттық ресурстар:** Кітапхана қорының, электронды оқыту материалдарының және басқа да қолжетімді оқыту-әдістемелік қамсыздандырудың жиынтығы.

3.3 **Басқарушылық құжаттама:** Лауазымдық нұсқаулық, құрылымдық бөлімшелер туралы ереже, үрдістерді басқару, әр түрлі рәсімдерді қоюдан, жоюға бойынша құжаттама.

3.4 **Білім беру бағдарламасы:** Біліктілік және (немесе) «бакалавр» академиялық дәрежесін беретін мамандарды даярлауға бағытталған жоғары білімнің кәсіби оқу бағдарламасы.

3.5 **Білім беру қызметінің маркетингі:** Нарықта құндылығы бар мамандарды әзірлеу мақсатында білім беру қызметін өндіруге шақыратын тұтынушылардың қажеттілігі мен мұқтаждығын қанағаттандыруды зерттеуге бағытталған жоғары оқу орны қызметінің түрі.

3.6 **Білім беру қызметінің мониторингі:** Білім беру қызметінің үдерістері мен рәсімдері туралы мәліметтерді жинау және талдау.

3.7 **Білім беру сапасы:** Студенттер мен түлектердің білім деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарына және жоғары оқу орны белгілеген қосымша талаптарға сәйкестігі.

3.8 **Білім беру ұйымдарын аккредиттеу:** Аккредиттеу ұйымы жоғары оқу орны қызметінің сапасын жалпы бағалайтын немесе жекелеген білім бағдарламаларының белгіленген стандарттарының сәйкестігін тану мақсатында жүргізілетін үрдіс.

3.9 **Емтихан сессиясы:** Жоғары оқу орындарында студенттерді аралық аттестаттау кезеңі.

3.10 **Инновациялық білім беру:** Ғылыми ізденіс және ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелерін коммерциялау дағдысына ие мамандарды дайындау мақсатында білімді, ғылымды және өндірісті біріктіру.

3.11 **Қорытынды бақылау:** Аралық аттестаттау кезеңінде (емтихан сессиясы) студенттердің білімін бағалау.

3.12 **Қорытынды мемлекеттік аттестаттау:** Мемлекеттік емтихандарды тапсыру және диплом жұмыстарын (жобаларын) қорғау.

3.13 **Мамандандырылған аккредиттеу:** Білім беру ұйымы іске асыратын же-

келеген білім беру бағдарламаларының сапасын бағалау.

3.14 **Нәтижелілік:** Жоспарланған іс-әрекеттің іске асырылу және жоспарланған нәтижелерге қол жеткізу дәрежесі.

3.15 **Өндірістік қызмет:** Шаруашылық келісімдердің шеңберінде өндірістік кәсіпорындар, ұйымдар мен фирмалардың тапсырысы бойынша ғылыми жұмыстарды орындау.

3.16 **Рәсім:** Іс-әрекетті немесе процесті жүзеге асырудың қалыптасқан тәсілі.

3.17 **Рейтингті бағалау:** Шептік бақылау кезеңінде семестрде екі рет анықталатын студенттің ағымдағы үлгерімінің көрсеткіші.

3.18 **Рұқсат рейтингісін бағалау:** Академиялық кезең аралығындағы пән бойынша қорытынды бағалауға кіретін студенттің ағымдағы жұмысын бағалау.

3.19 **Сапа жүйесі:** Бекітілген ережелер мен қабылданған әдістемелерге сәйкес сапа менеджментінің белгілі қызметтерін орындайтын ұйымдағы лауазымдық тұлғалар мен бөлімшелердің жиынтығы.

3.20 **Студенттерді аралық аттестаттау:** Білім алушылардың оқу пәнін оны оқу бағдарламасына сәйкес зерделеп бітіргеннен кейінгі меңгеру деңгейін бағалау мақсатында жүргізілетін рәсім.

3.21 **Студенттердің үлгерімін ағымдағы бақылау:** Бұл кәсіптік оқу бағдарламасына сәйкес, оқу кестесіне сай ағымдағы оқытушының дәрісі барысында білім алушылардың білімін жүйелі түрде тексеру.

3.22 **Туімділік:** Қол жеткізілген нәтиже мен пайдаланылған ресурстар арасындағы байланыс.

3.23 **Тұтынушы:** Өнімді немесе қызметті алушы ұйым немесе тұлға (білім алушылар, олардың ата-анасы, жұмыс берушілер, мемлекет).

3.24 **Тұтынушылар мұқтаждығының қанағаттандырылуы:** Тұтынушы талаптарының орындалу дәрежесін тұтынушылармен қабылдануы.

3.25 **Үдеріс:** «Кірістерді» «шығыстарға» түрлендіретін өзара байланысты және дәйекті іс-қимылдар (жұмыстар) жиынтығы.

3.26 **Шептік бақылау:** Рейтингік бағалауды қою арқылы семестр ішінде студенттерді аттестаттау (семестрде екі рет өткізіледі).

4. Белгілеулер мен қысқартулар

Осы стандартта терминдер мен анықтамалар Қазақстан Республикасының «Білім туралы», «Техникалық реттеулер туралы» заңдарына, ҚР МЖМБС № 1080 сәйкес қолданылады.

Осы стандартта келесі белгілеулер мен қысқартулар қолданылады:

АРТА - Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігі;

ББ - білім беру бағдарламасы;

ҒЗЖ - ғылыми-зерттеу жұмысы;

ҒӨҚ - ғылыми-өндірістік қызметі;

ЖОО - жоғары оқу орны

МЖМБС - мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттары;

ОҚҚ - оқу-көмекші қызметкерлер;

ПОҚ - профессорлық - оқытушы құрамы;

СҒЗЖ - студенттің ғылыми-зерттеу жұмысы;

СМЖ - сапа менеджментінің жүйесі.

5. Мамандандырылған аккредиттеуді жүргізу рәсімдері. Негізгі ережелер

5.1 Білім беру ұйымы, мемлекеттік лицензияның көшірмесі және білім беру қызметін жүргізуге құқық беретін лицензияға қосымшаларын, жоғары оқу орны қызметінің қысқаша сипаттамасын қоса тіркеп, мамандандырылған аккредиттеуді өткізуге өтініш береді.

5.2 Мамандандырылған аккредиттеу рәсімін бастау туралы АРТА шешім қабылдайды. Агенттік пен білім беру ұйымының арасындағы мамандандырылған аккредиттеуді өткізу туралы екіжақты келісім-шарттың жасалуы және аккредиттеуге үміткер мәртебесін беру.

5.3 Білім беру ұйымы мен АРТА басшылығы мамандандырылған аккредиттеу рәсімдері мен өлшемдерін білім беру ұйымының ішкі сарапшыларына түсіндіру мақсатында мамандандырылған аккредиттеуді өткізу технологиясы, әдістемесі мен теориясына қатысты сұрақтар бойынша арнайы семинарларда оқыту ұйымдастырады.

5.4 Білім беру ұйымы АРТА тағайындаған стандарттар мен өлшемдерге сәйкес өзін-өзі бағалауын өткізеді, және өзін-өзі бағалау туралы есебін (қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде) электрондық нұсқада және әр тіл үшін 7 данадан қағаз тасымалдағыштарда АРТА-ға ұсынады.

5.5 Жоғары оқу орнының аудитін жүргізу үшін АРТА директоры сараптау комиссиясын құрады. Сараптау комиссиясы 7 (8) сарапшыдан тұрады, оның құрамына Қазақстанның академиялық қоғам өкілдері, жұмыс берушілер мен студенттік жастар өкілдері және шетел сарапшылары кіреді.

5.6 Білім беру ұйымының өзін-өзі бағалау туралы есебінің негізінде АРТА өзін-өзі бағалау материалдарын жетілдіру бойынша ұсынымдар әзірлейді, немесе сыртқы сараптамалық бағалауды өткізу туралы шешім қабылдайды, немесе өлшемдерге сай келмегендіктен аккредиттеудің мүмкінсіздігі және келісім-шартты тоқтату туралы шешім қабылдайды.

5.7 Аккредиттеу жалғасқан жағдайда АРТА мен сараптау комиссиясының төрағасы білім беру ұйымымен мамандандырылған аккредиттеуді өткізу мерзімі мен комиссияның жұмыс жоспары жөнінде келіседі.

5.8 Сараптау комиссиясы білім беру ұйымында ұзақтығы екі-төрт күн болады. Соңында сыртқы сараптау комиссия жоғары оқу орнының қызметін бағалау бойынша толық есеп әзірлейді. Осы есеп Аккредиттеу Кеңесімен мамандандырылған аккредиттеу туралы шешім қабылдаудың негізі болып табылады.

5.9 Оң шешім қабылданған жағдайда АРТА директорымен қол қойылған

мамандандырылған аккредиттеу туралы куәлік қолданылу мерзімінің көрсетілуімен білім беру ұйымына жіберіледі. Одан кейін жоғары оқу орнын аккредиттеу туралы шешім 3-Ұлттық тізілімге қосу мақсатында ҚР БҒМ-ге жіберіледі және АРТА-ның веб-сайтында орналастырылады.

5.10 Жеке кемшіліктер болған жағдайда білім беру бағдарламасын аккредиттеу бір жыл мерзімге беріледі. Мерзімнің өтісімен АРТА-ның сараптау комиссиясы білім беру ұйымына бару арқылы жекелеген кемшіліктердің жойылғанын тексереді. Оң шешім қабылданған жағдайда аккредиттеудің мерзімі бес жылға дейін ұзартылады. Егер жекелеген кемшіліктер белгіленген мерзімде жойылмаған болса, білім берудің аккредиттеу әрекеті тоқтатылады және өтініш білдірген ұйым аккредиттеу бағдарламасын қайтару туралы шешім қабылдаған уақыттан бастап бір жыл бойы АРТА-ға аккредиттеу үшін өтініш беру құқығынан айрылады.

5.11 Жоғары білім беру ұйымдарын аккредиттеудің мерзімдері:

1 жыл - жалпы өлшемдердің сақталғанында, бірақ жекелеген кемшіліктердің және жақсарту мүмкіндігінің болуы жағдайында;

5 жыл - оң нәтиже кезінде, бір жылдық аккредиттеуді созырғанда немесе өлшемдердің толық сақталғанында.

5.12 Төріс шешім қабылданған жағдайда білім беру ұйымы Жоғары оқу орнының өзін-өзі бағалауды өткізу бойынша нұсқаулығында және Қазақстан Республикасы заңнамасында белгіленген тәртіп бойынша Аккредиттеу Кеңесінің шешіміне шағымдану құқығына ие.

6. Кейінгі рәсімдер. Негізгі ережелер

6.1 АРТА-ның талаптарын орындамаған жағдайда білім беру ұйымына қатысты Аккредиттеу Кеңесі келесі шешімдерді қабылдай алады:

- жоғары оқу орнын аккредиттеу мерзімін уақытша тоқтату,
- білім беру ұйымының аккредиттеуін 2-Ұлттық тізілімнен шығару арқылы қайтарып алу, бұл өз кезегінде бұған дейін қол жеткізген барлық аккредиттеу нәтижелерін жоюға және өтініш беруші аккредиттеуді қайтадан өткізі келген жағдайда аккредиттеудің барлық кезеңдерін басынан өту міндеттемесіне әкеліп соғуы мүмкін.

6.2 Білім беру ұйымы қызметінің аккредиттеуден кейінгі мониторингі келесідей жүзеге асырылады:

	1 жыл	3 жыл	5 жыл
Аралық есеп беру	Жылына бір рет	Жылына бір рет	Екі жылда бір рет

7. Стандарт «Білім беру бағдарламасын басқару». Талаптар

7.1 Жалпы ережелер

7.1.1 ББ жүзеге асырылуы оның мақсаттары мен даму жоспарымен анықталады.

7.1.2. ББ жүзеге асырылуы ҚР білім беру саласындағы заңнамаларына толығымен сәйкес болуы керек.

7.1.3 Бұл стандарттың бағалауы келесі пункттердің негізінде жүргізіледі:

7.1.3.1 қолданыстағы ББ даму жоспарын және оны жүзеге асыру мониторингінің жоспарлары мен жүйесін талдау;

7.1.3.2 ББ даму жоспарын қалыптастыру және қайта қарау тетігін талдау;

7.1.3.3 ББ даму жоспары туралы ақпараттың таралу үдерістерін және ақпараттық ресурстарды талдау;

7.1.3.4 ББ даму жоспарын іске асыруға бағытталған басқару құрылымы менресурстық қамтамасыз ету тетігін талдау;

7.1.3.5 ББ даму жоспарының бастапқы параметрлерін анықтау үшін нарық пен ішкі және сыртқы ортаны талдау;

7.1.3.6 ББ іске асыруға бағытталған ЖОО-ның материалдық-техникалық базасы мен ақпараттық ресурстарды зерттеу;

7.1.3.7 алқалы басқару органдарының хаттамаларын, ректор бұйрықтарын, басқарушылық есеп-қисаптарды талдау;

7.1.3.8 ЖОО-ның жоғары басшылығының кәсіптік біліктілікке сәйкес болуын және қызметтік нұсқаулардың үлестірімін талдау;

7.1.3.9 ЖОО-ның қызметкерлері мен студенттерінен, ПОҚ-тан, жұмыс берушілерден және мүдделі жақтардан сұхбат алып, сауалнама жүргізу.

7.2 Бағалау өлшемдері

7.2.1 ЖОО ББ-ның қызметін, ЖОО-ның нақты орны мен оның мүдделі тұлғалар, білім алушылар мен мемлекеттің қажеттілігін қанағаттандыруға бағытталғанын талдау негізінде ББ дамыту жоспарын әзірлеуін көрсетеді.

7.2.2 ЖОО ББ-ның даму жоспарының даралығын және бірегейлігін, олардың дамудың ұлттық басымдығы және ЖОО-ның даму стратегиясымен сәйкестігін көрсетуі керек.

7.2.3 ЖОО ББ даму жоспарының қолда бар ресурстарға (осының ішінде қаржылық, ақпараттық, кадрлық құрамына, материалдық-техникалық базаға), нарықтың қажеттілігіне және ҚР білім беру саясатына адекваттығын қамтамасыз етуі қажет.

7.2.4 ЖОО ББ даму жоспарын қалыптастыруға мүдделі топтардың өкілдерін, студенттерді, профессорлық-оқытушы құрамын және жұмыс берушілерді тартуы қажет.

7.2.5 ЖОО ББ даму жоспарын қалыптастыру үдерістерінің айқындығын көрсетеді. ЖОО мүдделі тұлғалардың ББ даму жоспарының мазмұны және оны қалыптастыру үдерістері жөнінде хабардар болуын қамтамасыз етеді.

7.2.6 ЖОО ББ даму жоспарын қалыптастыру мен тұрақты түрде қайта қараудың және оны іске асырудағы мониторинг жүйесінің тетіктерін анықтауы тиіс.

7.2.7 ЖОО ББ даму жоспарына сәйкес стратегиялық, тактикалық, оперативтік жоспарлау және ресурстарды бөлу үдерістерін жүзеге асырады.

7.2.8 ЖОО «нәтижелілік» және «тиімділік» сияқты көрсеткіштер арқылы ББ даму стратегиясының ойдағыдай жүзеге асырылуын бағалау, өлшем үдерістерін әзірлеу және еңгізу негізінде ББ-ны жүзеге асыру туралы жүйелі түрде ақпаратты жинақтайды және талдайды, барлық бағыттар бойынша өзін-өзі бағалау жүргізеді, ББ даму жоспарын құрастырып, қайта қарастырады.

7.2.9 ББ даму жоспары барлық мүдделі жақтар өкілдерімен ашық талқылаудан өтіп, берілген ұсыныстар мен түзетулер негізінде ЖОО-ның өкілетті алқалы органы жобаға өзгертулер енгізеді.

7.2.10 Мүдделі топ өкілдерінің көрнектілігін қамтамасыз ету маңызды фактор болып табылады.

7.2.11 ЖОО ББ ПОҚ жүзеге асыратын ҒЗЖ-ы басымдылықтарының білім саласындағы ұлттық саясатқа, ғылым және инновациялық дамытуға сәйкестігін көрсетуі керек.

7.2.12 ЖОО ББ қаржыландыру жүйесінің орнықтылық, тиімділік, нәтижелілік, басымдылық, ашықтық, жауапкершілік, өкілеттікті табыстау, шектеу және дербестік қағидаларының іске асыру дәрежесін көрсетеді.

7.2.13 ББ-ны басқару келесі пункттерді қамтуы тиіс:

7.2.13.1 үдеріс арқылы қызметті (іс-әрекетті) басқаруды;

7.2.13.2 жоспарлау, дамыту және үнемі жақсарту тетіктерін;

7.2.13.3 тәуекелдерді бағалау және сол тәуекелдерді төмендету жолдарын анықтауды;

7.2.13.4 мониторингі, соның ішінде жоспарларды жүзеге асыру мен қызмет ету динамикасын анықтауға мүмкіндік беретін есеп беру үдерістерін құру;

7.2.13.5 әзірленген түзету және алдын ала іс-әрекеттерін жүзеге асырудағы айқындалған сәйкессіздіктерді талдауды;

7.2.13.6 өзгерістердің тиімділігін талдауды;

7.2.13.7 бөлімшелер қызметінің нәтижелігі мен тиімділігін және олардың өзара қарым-қатынастарын бағалауды.

7.2.14 ЖОО-да білім беру бағдарламасының іске асыру регламентін белгілейтін барлық негізгі бизнес-үдерістер құжаттандырылуы қажет.

7.2.15 ЖОО әртүрлі оқу түрлеріне (күндізгі, кешкі, сырттай оқу), деңгейлерге (BA - MA - PhD) және қолданылатын технологияларға (соның ішінде қашықтық) деген өз талаптарын анықтауы тиіс.

7.2.16 ЖОО бизнес-үдерістердегі жауаптыларды нақты анықтағанын, ББ іске асыру барысында қатысатын қызметкерлердің лауазымдық міндеттерін бір мағыналы түрде бөлгенін, алқалы органдар қызметін ажыратқанын көрсетуі тиіс.

7.2.17 ЖОО осы үдерістің регламентін белгілейтін құжаттар мен білім беру бағдарламалардың мониторингін және мезгілдік пікір беруін (қайта қарау) бекіту тәртібін көрсетуі керек.

7.2.18 ЖОО студенттерге, қызметкерлерге, мүдделі тұлғаларға бағытталған хабарландыру мен кері байланыс жүйесінің болуын және тиімді қызмет етуін қамтамасыз етуі тиіс.

7.2.19 ЖОО студенттермен, қызметкерлермен, мүдделі тұлғалармен байланыс тетігінің бар болуын, соның ішінде шағымдарды, өтініштерді, сауалдарды белгіленген мерзімде қарастырылатынын көрсетуі қажет.

7.2.20 ЖОО білім беру бағдарламасын бағалау әдістерін, түрлерін және мерзімділікті белгілеуі қажет.

7.2.21 Дәл осындай білім беру бағдарламасын іске асыратын басқа ЖОО-лармен ынтымақтасу және тәжірибе алмасу маңызды фактор болып табылады.

7.2.22 ББ басшылығы фактілер негізінде дәлелді шешім қабылдауы тиіс.

7.2.23 ББ басшылығы ББ-ның сапасын қамтамасыз ету жүйесінің табысты қызмет етуін көрсетуі керек, оның ішіне жобалау, басқару және мониторинг, олардың жақсаруы, фактілер негізінде шешімдерді қабылдау кіреді.

7.2.24 Ақпараттық жүйелері мен мәлімет қорларының бар болуы, Интернет желісін ақпарат беру үшін қолдануы, білім алушылар, қызметкерлер мен қоғам үшін жоспарлау үдерістері мен оның тиімділігін бағалау нәтижелері жөнінде ақпарат көрсетілген Интернет сайтының немесе порталдың болуы маңызды фактор болып табылады.

7.2.25 ББ басшылығы білім беру бағдарламасын басқару жүйесінің ашықтығын дәлелдеп көрсетуі міндетті.

7.2.26 Білім беру бағдарламасының алқалы басқару органдарының құрамында мүдделі тұлғалар (жұмыс берушілердің, профессорлық-оқытушы құрамының, білім алушылардың) өкілдерінің қатысуы маңызды фактор болып табылады.

7.2.27 ЖОО студенттер мен түлектер контингенті, бар ресурстар, қызметкерлер құрамы, ғылыми және халықаралық қызметтер, тағы басқа бағыттар бойынша статистиканы жинақтау және талдау жүйесінің ББ басқару үдерістерінде бар болуын және қарқынды қолдануын дәлелдеп көрсетуі міндетті.

7.2.28 Ішкі және сыртқы ортадағы өзгерістерді зерттеу нәтижелері негізінде ББ-ны басқару маңызды фактор болып табылады.

7.2.29 ББ басшылығы профессорлық-оқытушы құрамының, қызметкерлердің, білім алушылардың қажеттіліктерін қанағаттандыру деңгейін өлшеуді қамтамасыз етіп, өлшем үдерістері аясында табылған кемшіліктерді жойғанын көрсетуі міндетті.

7.2.30 ББ басшылығы білім алушыларға, профессорлық-оқытушы құрамына, ата-аналарға басшылардың және әкімшіліктің ашықтығын (жеке сұрақтар бойынша ресми қабылдау уақыты, e-mail қатынасу және т.б.) көрсетуі міндетті.

7.2.31 ЖОО басқарушы органдарға және басшылыққа кез келген мүдделі тұлға өзінің білім беру бағдарламасының қызметін жақсарту жайындағы инновациялық ұсыныстарын байланыс арна арқылы беруге мүмкіндіктері бар екендігін көрсетуі

міндетті. ЖОО осы ұсыныстарды талдау және ұқсас ұсыныстарды ЖОО-ның өміріне енгізуге міндетті.

8. Стандарт «Білім беру бағдарламасының ерекшелігі». Талаптар

8.1 Жалпы ережелер

8.1.1 Білім беру бағдарламасын жүзеге асыру болашақ мамандардың білім беру деңгейінің біліктілігіне сәйкес және нарық қажеттіліктерін қанағаттандыратын кәсіптік құзыретін қалыптастыруға бағытталған.

8.1.2 Білім беру бағдарламалары жеке білім беру траекториясын құру, білім алушылардың мүмкіншіліктері мен жеке қажеттіліктерін есептеу мүмкіндігін қарастырады.

8.1.3 Білім беру бағдарламасының сапасын бағалау келесі пункттердің негізінде жүзеге асады:

8.1.3.1 білім беру бағдарламасын жүзеге асыру регламентін белгілейтін оқу жоспарларды, элективті пәндер каталогын, жұмыс оқу кестелерді, студенттер бағдарламасының жеке жоспарларын, ішкі нормативті құжаттарды талдау;

8.1.3.2 оқыту әдістемесін және студенттің өзіндік жұмысының ұйымдастырылуын талдау;

8.1.3.3 ЖОО-ның қызметкерлері мен білім алушылардан, мүдделі жақтардан сұхбат алып, сауалнама жүргізу;

8.1.3.4 ЖОО-дағы дәрістер мен семинарлардың өткізілуін қадағалау нәтижелері негізінде;

8.1.3.5. студенттер білімін бағалауды қадағалау нәтижелерін және әдістемені талдау.

8.2 Бағалау өлшемдері: ББ мазмұны

8.2.1 ЖОО білімді, икемділікті, дағдыларды, құзыретті, жеке сапаларды қосатын білім беру бағдарламасы түлегінің әзірленген үлгілерінің бар болуын көрсетуі керек.

8.2.2 ЖОО білім беру бағдарламасын әзірлеуде, басқаруда және олардың сапасын қамтамасыз етуінде профессорлық-оқытушы құрамы мен жұмыс берушілердің қатысуын дәлелдеуге міндетті.

8.2.3 ЖОО ББ-ның жобалауына және іске асырылуына қатысқан жұмыс берушілер солардың әдеттегі өкілдері (репрезентативті) екенін және көпшілік жұмыс берушілерге тән мүдделер мен көзқарастарын білдіретіндігін дәлелдеуі керек.

8.2.4 ЖОО білім алушылардың жеке білім беру траекториясының мазмұнын, көлемін, құру логикасын, түлектердің кәсіптік құзыретінің қалыптасуына пәндер мен кәсіптік тәжірибелердің әсерін анықтауы міндетті.

8.2.5 ББ басшылығы әртүрлі деңгейлі білім бағдарламаларының (бакалавриат-магистратура-докторантура-қосымша білім беру) үздіксіздігін, соның ішінде пәндердің өзара академиялық байланыста болуын және олардың дәйектілігі мен бірзділігін көрсетуі міндетті.

8.2.6 ББ басшылығы білім алушылардың кәсіптік құзыретінің, білімдері мен дағдылардың қалыптасуына пәндердің ықпалын көрсетуі міндетті.

8.2.7 ББ басшылығы пәндер курстарының логикаға сәйкестігін нақты анықтап, оқу нәтижелеріне қойылған негізгі талаптарды жұмыс оқу бағдарламасында көрсетуі міндетті.

8.2.8 ББ басшылығы оқу пәндерінің мазмұнында кәсіби контексттің бар болуын көрсетуі керек.

8.2.9 ББ басшылығы теориялық және тәжірибелік-бағытталған пәндердің арасындағы тиімді тепе-теңдіктің бар болуын көрсетуі керек.

8.2.10 ББ басшылығы оқу жоспарлары мен оқу бағдарламаларын құрастыру қисыны мен себептерін, әсіресе оқу жоспарының тізіміне сол пәнді таңдау себептерін, пост-немесе пререквизит мәртебесін беру себептерін, пәндердің атаулары мен мазмұндарының оқып жатқан ғылыми/қоғамдық және т.б. саладағы өзекті даму бағыттарына сәйкестілігін көрсетуі міндетті.

8.2.11 ББ басшылығы оқу пәндердің мазмұнын оқу деңгейіне (бакалавриат, магистратура, докторантура) және ұсынылған оқу нәтижелеріне сай болуын қамтамасыз етуі керек.

8.2.12 Пәндердің тізімі мен мазмұны білім алушыларға қолжетімді болу тиіс. Пәндер ең өзекті ғылыми-зерттеу жұмыстардың нәтижелерін және оқытылып жатқан сала туралы басқа да ақпаратты қамтиды. Пәндер оқытылып жатқан саладағы әлемдік күн тәртібіндегі барлық сұрақтарға, мәселелерге толық жауап беруі керек.

8.2.13 Оқу бағдарламасының мазмұнын жетекші шетел және Қазақстанның жоғары оқу орындарының оқу бағдарламаларымен үйлестіруі маңызды фактор болып табылады.

8.2.14 Оқу бағдарламасының құрылымында білім алушылардың өзіндік ерекшеліктеріне қарай кәсіптік дағдылардың дамуына мүмкіндік тудыратын түрлі қызметтердің мазмұндары ескерілу керек.

8.2.15 Жұмысберушілердің мүдделерін ескере отырып, оқу бағдарламаларын жаңарту маңызды фактор болып табылады.

8.2.16 ББ басшылығы нарықтағы өзгерістерді, білім алушылар мен оқытушылардың қалауларын ескере отырып, шешімдерді қабылдауға жұмыс берушілердің, білім алушылардың, оқытушылардың және мүдделі тұлғалардың өкілдерін тартып, оқу жоспарлары мен оқу бағдарламаларының мазмұнын жыл сайын қайта қарауын қамтамасыз етеді.

8.3 Бағалау өлшемдері: ББ дараландыру

8.3.1 ББ басшылығы кәсіби дағдыларды қалыптастыруға бағытталған жеке оқу бағдарламасын қалыптастыру бойынша оқу тіліне қарамай, білім алушыларға тең мүмкіндіктерді қамтамасыз етуі қажет.

8.3.2 ББ басшылығы білім беру үдерісінің мәселелеріне қатысты білім алушыларға кеңес беру және жекелеген көмек көрсету жүйесінің бар болуын және тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз етуі қажет.

8.3.3 ББ басшылығы білім алушылардың жеке білім беру траекториясы арқылы тиімді көтерілуіне, эдвайзерлардың кеңес беруіне жағдай жасайды.

8.3.4 ББ басшылығы ББ-ны іске асыру барысында студенттердің артықшылықтарын, жеке ерекшеліктерін, қажеттіктері мен мәдени тәжірибесін қолдануын көрсетуі керек.

8.3.5 ББ басшылығы ББ-ны іске асыру барысында білім алушыларға жекелеген академиялық қолдау беретінін көрсетуі керек.

8.3.6 ББ басшылығы студенттің білім беру траекториясы бойынша алға басуының және жетістіктерін мониторингтен өткізу жүйесінің болуын алға тартуы тиіс.

8.4 Бағалау өлшемдері: білім алушылардың нәтижелерін бағалау

8.4.1 ББ басшылығы білім алушылардың пәнді оқу барысында ие болған білімін, дағдылары мен қасиеттерін объективті, нақты, толық бағалау тетігінің және апелляцияның алқалы тетігі мен кәсіби апелляциялық бағалаудың бар болуын және тиімді қызмет жасауын қамтамасыз етуі қажет.

8.4.2 ББ басшылығы білім деңгейін бағалаудың және білім алушылардың кәсіптік біліктілігінің қалыптасу дәрежесінің әділдігін, олардың бағалау тетіктері мен құралдарының баламалығын және ашықтығын қамтасыз етуі қажет.

8.4.3 ББ басшылығы білім алушылардың білім деңгейін бағалау рәсімдерінің жоспарланған оқу нәтижелеріне және бағдарламаның мақсаттарына сәйкестігін қамтамасыз етуі тиіс.

8.4.4 ББ басшылығы оқу пәндерін зерттеу мен курс бойынша оқытудың басында білім алушылардың білімін диагностикадан өткізуі тиіс.

8.4.5 Білімді бағалау өлшемдері мен үдерісі ашық болуы керек.

8.5 Бағалау өлшемдері: оқу әдістемесі

8.5.1 ББ басшылығы жүйелі дамытуды, оқытудың белсенді әдістері мен сабақ берудің инновациялық әдістерін енгізуі мен тиімділігін қамтамасыз етуі керек.

8.5.2 Білім беру бағдарламасын іске асыру барысында білім алушының өзіндік жұмысына мониторинг жүргізіп, оның нәтижелерін баламалы бағалау тетіктерін жасауы тиіс.

8.5.3 Шетелдік жоғары оқу орындарымен бірлескен білім беру бағдарламаларының бар болуы және білім беру үдерісіне қазақстандық ғылыми-зерттеу ұйымдарын тарту маңызды фактор болып табылады.

8.5.4 ББ басшылығы білім алушыларға мамандық бойынша тәжірибеден өту мүмкіндігін қамтамасыз етіп, тәжірибеден өту орындарына және жұмыс берушілерге қатысты білім алушылар мен кәсіпорын басшыларының қанағаттанушылық мониторингін өткізуі керек.

8.5.5 ББ басшылығы білім беру үдерісіне ғылыми зерттеулердің нәтижелерін енгізуді қамтамасыз етуі керек.

8.5.6 ББ басшылығы оқу пәндерінің сабақ беру әдістемесі саласында меншікті зерттемелерінің бар екенін және зерттеулердің жүргізілгенін дәлелдеуі керек.

9. Стандарт «Профессорлық-оқытушы құрамы және оқытудың тиімділігі». **Талаптар**

9.1 Жалпы ережелер

9.1.1 ББ профессорлық-оқытушы құрамын қалыптастыру мен дамытудың кадрлық саясаты:

9.1.1.1 жауапкершілікті, лауазымдық міндеттерді және біліктілік талаптарын анықтайды;

9.1.1.2 ББ іске асыратын профессорлық-оқытушы құрамының, әкімшілік-басқару персоналы мен ЖОО қызметкерлерінің дамуы мен біліктілік деңгейін көтеруге бағытталған іс-шараларды қамтиды;

9.1.1.3 ықтимал тәуекелдерді есепке алады;

9.1.1.4 қызметкерлерді басқару мен олардың дамуы, соның ішінде кадрларды іріктеп алу жүйесінің ұйымдастырушылық және қызметтік құрылымының тәртібін белгілейді;

9.1.1.5 профессорлық-оқытушы құрамының біліктілігін білім беру бағдарламасының қажеттіліктеріне сай болуын қамтамасыз етеді;

9.1.1.6 қызметкерлерді уәждемелеу, жаңа қызметкерлердің бейімделуі, аттестатау және қызметкерлерге қатысты тәртіптік шараларды қолдану, қызметкерлерді жұмыстан босату рәсімінің механизмдерінің қызмет етуін қамтамасыз ету;

9.1.1.7 қызметкерлердің этикалық жүріс-тұрыс қағидаларын қамтиды.

9.1.2. Берілген стандарттың өлшемдеріне сәйкестікті бағалау келесі пункттер негізінде жүзеге асады:

9.1.2.1. лауазымдық міндеттерді, құқықтарды, жауапкершілікті, кәсіптік даму мен біліктілікті арттыру, уәждеме, бейімделу, жұмыстан босату жүйелерін және басқада кадрлық мәселелерді анықтайтын құжаттарды талдау;

9.1.2.2. профессорлық-оқытушы құрамынан, қызметкерлер мен басшылықтан сұхбат алу;

9.1.2.3. ЖОО-дағы этикалық жүріс-тұрыс, корпоративтік мәдениет жайлы

мәлімет беру.

9.2. Бағалау өлшемдері

9.2.1 ББ басшылығы білім беру бағдарламасын жүзеге асыру мақсатында іскерлерді тартып, олармен оқылатын пәндердің үлесін анықтау керек. ББ басшылығы оларды сабақтарды өткізуге тарту қисынын көрсетуі міндетті.

9.2.2 ББ басшылығы білім беру үдерісінде инновациялар мен ақпараттық технологияларды үнемі қолданылуын профессорлық-оқытушы құрамына уәждемелеуі тиіс.

9.2.3 ББ басшылығы профессорлық-оқытушы құрамының біліктілік талаптарына, білім беру бағдарламасының деңгейі мен ерекшелігіне сәйкестігін қамтамасыз етуі керек.

9.2.4 ББ басшылығы ПОҚ кадрлық әлеуетінің білім беру бағдарламасының стратегиясы мен ерекшелігіне сәйкестігін көрсетуі керек.

9.2.5 ББ басшылығы білім беретін бағдарламалардың қажеттіліктерін талдау негізінде және кадрларды іріктеу жұмысын рекрутинг жүйесінің бар болуын көрсетуі керек.

9.2.6 ББ басшылығы ПОҚ туралы мәліметтердің қоғам үшін қолжетімдігін, соның ішінде ПОҚ тізбелерін, ЖОО-ның сайтында сауалнамалардың орналастыруын көрсетуі керек.

9.2.7 ББ басшылығы басшылықтың қолжетімділік қағидасын және барлық кадрлық рәсімдер айқындығының сақталуын көрсетуі керек.

9.2.8 Жүйелі түрде ББ басшылығы ПОҚ қызметінің мониторингін, оқытушылардың біліктілігін бағалауды, сабақ беру сапасын кешенді бағалауды қамтамасыз етуі керек.

9.2.9 Оқытушының жұмыс жүктемесі оқу, оқу-әдістемелік, ғылыми жұмысты (жобалар мен өтініштерді әзірлеу), ұйымдастыру-әдістемелік (әртүрлі шараларды ұйымдастыру және қатысу), кәсіптік біліктілігін арттыруды (біліктілікті жетілдіру, тұлғаның жеке дамуы мен мамандық бойынша әдебиетті зерттеу), кәсіби ортадағы қызметті (мысалы, кәсіби қауымдастықтарға қатысу және консалтинг) қамтауы тиіс. ББ басшылығы жоспарланған жүктеменің барлық түрлерінің оқытушылармен орындалуының дәлелін көрсетуі керек.

9.2.10 ББ басшылығы қызметтің барлық түрлері бойынша ПОҚ жұмысының жеке жоспарлауының толықтығы мен адекваттылығын, жеке жоспарлардың нәтижелілігі мен тиімділігінің мониторингін қамтамасыз етуі керек.

9.2.11 ББ басшылығы ПОҚ біліктілігін арттыру, кәсіптік және жеке даму жүйесінің ББ мақсаттарына сәйкестігін көрсетуі керек.

9.2.12 ББ басшылығы жас оқытушыларды дамытуы бойынша мақсатты әрекеттерді қамтамасыз етуі керек.

9.2.13 ББ басшылығы оқытушылар мен қызметкерлердің кәсіптік және жеке дамытуды ынталандыру тетіктерін көрсетуі керек.

9.2.14 ББ басшылығы ПОҚ қанағаттанушылығының мониторингін қамтамасыз

етуі керек.

9.2.15 ББ басшылығы ПОҚ-тың мамандану саласындағы практикалық тәжірибеге тұрақты түрде еліктіргендігін көрсетуі керек.

9.2.16 ББ басшылығы ББ іске асыруға экономиканың тиісті саласындағы жұмыс тәжірибесі бар мамандарды тартуын дәлелдеуі керек.

9.2.17 ББ басшылығы ПОҚ-тың АТ-біліктілігін, инновациялық әдістер мен оқу формаларының қолдануын көрсетуі керек.

9.2.18 ББ іске асыру барысында академиялық оралымдылықты дамыту, таңдаулы шетел және отандық оқытушыларды тарту, бірлескен зерттеулерді жүргізу маңызды фактор болып табылады.

9.2.19 ББ іске асыру барысында белгілі ғалымдарды, қоғамдық және саяси қайраткерлерді, еңбек сіңірген қайраткерлерді тарту маңызды фактор болып табылады.

9.2.20 ПОҚ-тың қоғам өміріне қатысуы (ПОҚ-тың білім беру жүйесіндегі, ғылымның, өлкенің дамуындағы, мәдени ортаны жасауындағы рөлі, көрмелерге, шығармашылық жарыстарға, қайырымдылық бағдарламаларға және т.б. қатысу) маңызды фактор болып табылады.

10. Стандарт «Білім алушылар». Талаптар

10.1. Жалпы ережелер

10.1.1 ББ басшылығы білім алушылар контингентін жасақтау саясатын көрсетуі керек.

10.1.2 ББ басшылығы білім алушылар контингентін жасақтау тәртібін келесі пункттерге сүйене отырып анықтауы керек:

10.1.2.1 талапкерлердің ең төменгі талаптарына;

10.1.2.2 семинарлық, практикалық, зертханалық және студиялық сабақтарды өткізу барысында топтардың ең жоғары көлемі 25 адам болуына;

10.1.2.3 мемлекеттік гранттар санының болжауларына;

10.1.2.4 бар материалдық-техникалық, ақпараттық ресурстарды, кадрлық әлеуетті талдауына;

10.1.2.5 студенттерге жасалған әлеуметтік жағдайларды талдауға, соның ішінде жатақханадан орын беруге.

10.1.3 Осы стандартты бағалау келесі пункттердің негізінде жүзеге асады:

10.1.3.1 білім беру үдерісін реттейтін ішкі нормативтік құжаттарды талдау;

10.1.3.2 білім алушылардың жеке жоспарларын, жеке істерін, бұйрықтарын талдау;

10.1.3.3 оқу үдерісін ақпараттық сүйемелдеуді қоса оқыту саласын тексеру;

10.1.3.4 білім алушылардан сұхбат алып, сауалнама жүргізу.

10.2 Бағалау өлшемдері

10.2.1 ББ басшылығы білім беру бағдарламасының білім алушылар контингентін қалыптастыру саясатын және оның рәсімдерінің айқындығын көрсетуі керек.

10.2.2 ББ басшылығы ББ алқалы басқару органдарында студенттердің өкілдігін қамтамасыз етуі керек.

10.2.3 ББ басшылығы оқу нәтижелеріне сүйене отырып білім алушылардың негізгі рөлдерін (кәсіптік, әлеуметтік) жақсы ұғынуын көрсетуі керек.

10.2.4 Оқыту үдерісі кезіндегі білім алушылардың мамандану мүмкіндігінің болуы маңызды фактор болып табылады.

10.2.5 Білім алушыларды ғылыми-зерттеу жұмысына жұмылдыру маңызды фактор болып табылады.

10.2.6 Білім алушылар үшін сыртқы және ішкі оралымдылық мүмкіндігі маңызды фактор болып табылады.

10.2.7 Дарынды білім алушыларды қолдайтын бағдарламалардың бар болуы маңызды фактор болып табылады.

10.2.8 ББ басшылығы түлектерді жұмысқа орналастыруға, түлектермен байланыста болуға және ББ жекелеген бағдарламалары бойынша түлектердің бірлестігін құруға барынша күш салуы керек.

10.2.9 Түлектердің кәсіптік қызметі мен жұмысқа орналасуының мониторингі маңызды фактор болып табылады.

10.2.10 ББ басшылығы білім алушыларды негізгі бағдарламадан тыс (оқудан тыс қызмет) өзін-өзі оқытуға белсенді түрде ынталандыруы керек.

10.2.11 ББ басшылығы білім алушыларға өз пікірлерін білдіріп, мысалы Интернет форум, студенттік ұйымдар арқылы пікір алмасуы мүмкіндік беруі тиіс.

10.2.12 ББ басшылығы білім алушылардың жалпы ЖОО қызметімен және жекелеген қызметтерімен қанағаттанушылығын мониторингтен өткізу тетігін жасауы керек.

10.2.13 ББ басшылығы білім алушылардың білімдерін бағалау нәтижелері туралы мәліметтерді жедел ұсынуын қосатын кері байланыс жүйесінің жұмыс істеуін көрсетуі керек.

10.2.14 Білім беру бағдарламасы бойынша жоғары оқу орнынан кейінгі және қосымша білім беруді әрі қарай жалғастыру мүмкіндігінің болғаны маңызды фактор болып табылады.

10.2.15 Білім алушылар мен профессорлық-оқытушы құрамының академиялық оралымдылық (басқа да қазақстандық және шетел жоғары оқу орындарында белгілі уақыт бойы оқу мүмкіншілігі, профессорлық-оқытушы құрамымен академиялық алмасу) және білім алушылардың академиялық оралымдылық нәтижелерін мақұлдау бойынша тетіктің бар болуы маңызды фактор болып табылады.

11. Стандарт «ББ қолжетімді ресурстар». Талаптар

11.1 Жалпы ережелері

11.1.1 Материалдық-техникалық және ақпараттық ресурстардың тұрақты түрде жақсарту ББ білім сапасын қамтамасыз ету факторы болып табылады.

11.1.2 Студенттердің оқыту ортасы, материалдық-техникалық және ақпараттық ресурстарды қоса алғанда, білім беру бағдарламасының мақсаттарына сай болуы керек.

11.1.3 ЖОО-лар ғылыми зерттеулерді жүргізуге, ғылымның білім беру үрдісіне интеграциялануына, қызметкерлер мен білім алушылардың ғылыми-зерттеу жұмыстарын нәтижелерінің жариялануына жағдай туғызады.

11.1.4 ЖОО аумағында оқыту мен жұмыс істеуге қолайлы жағдайларды қамтамасыз етуі керек. ББ іске асырылуы үшін қолданатын инфрақұрылымды тиісті түрде дамыту білім алушылардың, оқытушылардың, қызметкерлердің және тағы басқа мүдделі тұлғалардың инфрақұрылыммен қанағаттылығының мониторингі нәтижелеріне сүйене отырып жүргізілуі керек.

11.1.5 ББ іске асыру барысында қолданатын материалдық-техникалық және ақпараттық ресурстардың сапасын бағалау:

11.1.5.1 кітапханалық ресурстардың (кітап қоры) адекваттылығының сәйкестігін, жоғары жылдамдықты байланыстың, біртұтас автоматтандырылған ақпараттық жүйенің, ақпараттандыру жүйесінің және жұртшылықпен байланыстың, зертханалық және оқу жабдығының, бағдарламалық құралдардың бар болуын талдау;

11.1.5.2 ЖОО-ның материалдық-техникалық және ақпараттық ресурстарын тексеру, ПОҚ және білім алушылардан, мүдделі жақтардан сұхбат алып, сауалнама жүргізу негізінде жүзеге асады.

11.2 Бағалау өлшемдері

11.2.1 ББ басшылығы білім алушылар үшін оқытылатын пәндер бойынша жіктелген, ұйымдастырылған ақпараттың барынша мүмкін мөлшерінің қолжетімдігін, соның ішінде презентация материалдары, дәрістердің конспектісі, міндетті және қосымша әдебиеттерді, практикалық тапсырмаларды және т.б. қамтамасыз етуі қажет.

11.2.2 Оқу бағдарламаларын меңгеру мақсатында қолданылатын оқу жабдықтары мен бағдарламалық құралдары тиісті салада қолданылатын жабдықтарға ұқсас болып, пайдаланудағы қауіпсіздік талаптарына сай болуы қажет.

11.2.3 ЖОО білім беру бағдарламаларының қарауындағы ресурстардың (дәрісхана, зертхана, компьютерлік жабдықтар мен бағдарламалық қамтамасыз ету, қаржы ресурстары, халықаралық ғылыми-зерттеу нәтижелерінің

дерекқорларына қолжетімдік, жұмысқа орналастыру мен кәсіби тәжірибе жүйесі, оқу құралдары мен материалдар және т.б.) жеткіліктігі мен заманауилығын тұрақты талдаудың тиімділігін көрсетугі тиіс.

11.2.4 ЖОО білім алушылардың кәсіптік біліктілігін қалыптастыратын және жеке қажеттіліктер мен мүмкіндіктерін ескеретін оқу ортасын жасайды.

11.2.5 ЖОО ғылыми-зерттеу қызметіне студенттерді тартып, ғылыми конференциялар мен байқауларда ПОҚ пен студенттердің қатысуын қамтамасыз етіп, жұмысқа жетекші ғалымдар мен практикалық қызметкерді алып, ғылыми ұжымдарды, ғылыми-зерттеу зертханаларды, ғылыми мектептер мен шеберханаларды дамыту үшін жағдай жасауы керек.

11.2.6 ЖОО жас ғалымдар мен білім алушылардың ғылыми әлеуетін дамыту үшін жағдай жасауы керек.

11.2.7 ЖОО ББ іске асуы барысында инфрақұрылымның оның ерекшелігіне сәйкестігін көрсетугі керек. Дәрісханалар, кеңселер, зертханалар, коммуникациялық және компьютер жабдықтары және тағы басқа бөлмелер жоғары талаптарға сәйкес келугі керек.

11.2.8 ЖОО ББ материалдық-техникалық ресурстар мен ақпараттық қамтамасыз етуді дамытудың динамикасын, бюджетті жоспарлау мен үлестіруді түзету үшін бағалау нәтижелерінің қолдану тиімділігін бағалауы керек.

11.2.9 ЖОО-да ББ-ның тиісті оқыту ортасы жасалуы керек, яғни:

11.2.9.1 Бағдарламалармен (мысалы, онлайн-оқу сыныпта, үлгілеу) зияткерлік сұранысқа (дерекқорлар, мәліметтерді талдау бағдарламасы) сәйкес ПОҚ және студенттердің технологиялық қолдауы;

11.2.9.2 академиялық қолжетімдік - студенттердің дербестендірілген интерактивті ресурстарына (оқудан тыс уақытта да ашық болатын), сонымен бірге оқу материалдарымен тапсырмаларға кіруге мүмкіндіктері бар болуы, сондай-ақ, ЖОО-ның порталына (сайтқа) кіру арқылы білім алушылардың білімін өзін-өзі бағалау мүмкіндіктеріне ие болуы тиіс;

11.2.9.3 академиялық кеңестер - студенттерге академиялық бағдарламаларды жоспарлап, орындауға көмектесетін дербестендірілген интерактивті қорлардың бар болуы;

11.2.9.4 кәсіптік бағдар - студенттерді мансап бағыттарын таңдауда және оларға жету жолында көмек беретін дербестендірілген интерактивті ресурстарға кіру мүмкіндіктеріне ие болуы;

11.2.9.5 заманауи техникалық оқыту құралдарымен жабдықталған қажетті дәрісханалардың саны: оқыту және ғылыми зертханалар, заманауи оқу-жаттығу полигондары, жүзеге асырылатын білім беру бағдарламасына, санитарлық-эпидемиологиялық ережелер мен талаптарға сәйкестелген қазіргі заманғы жабдықтармен жасақталған технопарктердің бар болуы;

11.2.9.6 компьютер сыныптарының, оқу залдарының, мультимедиялық, лингафон және ғылыми-әдістемелік кабинеттердің қажетті саны, олардағы отыратын орындардың санының жеткілікті болуы;

11.2.9.7 кітаптар қоры, соның ішінде жалпы білім беру, базалық және бейінді

пәндер бойынша қағаз және электронды тасымалдағыштарда оқу, әдістемелік және ғылыми әдебиеттердің қоры, оқыту тілдері шеңберіндегі мерзімдік басылымдардың болуы;

11.2.9.8 ғылыми деректер қорлары, электрондық ғылыми журналдар және олардың қолжетімді болуы;

11.2.9.9 басылып шығарылатын журналдардың электрондық нұсқаларының бар болуы;

11.2.9.10 ҒЗЖ-ның нәтижелерін, бітіру жұмыстарын, диссертацияларды плагиатқа сараптамалау;

11.2.9.11 ЖОО-ның барлық аумағында білім беретін интернет-ресурстарына еркін кіру, тегін Wi-Fi-дың жұмыс істеуі тиіс.

11.2.10 ББ басшылығы білім алушыларға академиялық қолдаудың бар болуы мен қол жетімділігін қамтамасыз етуі керек, соның ішінде білім алушылар білім беретін бағдарламаны игеруі үшін қажетті ақпараттық-анықтамалық және әдістемелік материалдарды (анықтамалық-сілтеме, академиялық күнтізбе, нұсқау және т.б.) пайдалануға беруі керек.

11.2.11 Оқу материалдары, бағдарламалық құралдар, оқу әдебиеті, қосымша қорлар және жабдықтар барлық білім алушыларға қолжетімді болуы керек.

11.2.12 Ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың білім беру бағдарламасымен ере жүргені маңызды фактор болып табылады.

11.2.13 ЖОО ББ іске асыратын зертханаларды дамыту бағдарламасының бар болуын көрсетуі керек.

11.2.14 ББ басшылығы ББ оқыту үрдісіне ақпараттық технологиялардың енгізу дәрежесін анықтап, ПОҚ-тың оқытудың инновациялық технологияларын, соның ішінде ақпараттық коммуникация технологиялар негізінде, өңдеу және қолдану мониторингін өткізуі керек.

11.2.15 ББ басшылығы ББ сипаттайтын ақпараттың веб-ресурстарда орын алуын, ББ жақсарту үшін қолдану тиімділігін көрсетуі керек, олар келесі мінездемелерді қамтиды:

11.2.15.1 ЖОО-ның порталындағы ПОҚ-тың дербес беттерінің болуын;

11.2.15.2 ЖОО-ның порталындағы (сайттағы) ПОҚ туралы адекватты және шынайы ақпараттың болуын;

11.2.15.3 шағымдарды қарастыру туралы ақпараттың айқындығын соның ішінде ЖОО-ның порталында (сайтында) тұтынушыларға арналған виртуалды шағым кітабының орналасуын;

11.2.15.4 ЖОО-ның порталында (сайтында) ББ қызметі мен ерекшелігі туралы толық шынайы ақпараттың орналастырылуын;

11.2.15.5 ББ іске асыру туралы сыртқы жарияланымдардың порталда (сайтта) (дәйексөздер, сілтемелер) орналастырылуын;

11.2.15.6 қоғам мен стейкхолдерлерге ақпарат беру үшін ақпараттық желілерді қолдануын.

11.2.16 оқу-әдістемелік қамтамасыздандыруды ашық рұқсатта орналастырған уақытта авторлық құқықтарының сақталуы маңызды фактор болып табылады.

11.2.17 Білім беру үдерісінде және ЖОО-ның қызметінде білім алушылар мен қызметкерлердің, ПОҚ-тың ақпараттық-коммуникациялық технологияларды игеріп, қолдануы үшін жағдайларды жасау маңызды фактор болып табылады.

12. Стандарт «Жекелеген мамандықтар шеңберіндегі стандарттар».

Талаптар

12.1 Жалпы ережелер

12.1.1 Мамандандырылған аккредиттеу стандарттарының қандай мамандықтар аккредиттеуден өтіп жатқанына байланысты белгілі дәрежеде айырмашылықтары болады.

12.1.2 Жекелеген топтағы мамандықтар үшін арналған стандарттар бағдарлама аясында теория мен тәжірибе арасындағы оқу жүктемесін барабар үлестірудің маңыздылығын көрсетеді және бағдарламаны ұйымдастырудың негізгі қағидаларын алға тартады. Практикалық тәжірибенің алуан түрлілігі және бизнес, құқық, экономика, әлеуметтік ғылымдармен байланысты бағдарламаларда дағдылануы қажет және керісінше гуманитарлық, жаратылыс және техникалық ғылымдар аясындағы іргелі білімге ерекше көңіл аудару керек.

12.2 Бағалау өлшемдері

12.2.1 Білім беру

12.2.1.1 «Педагогика мен психология», «Дефектология», «Тарих» және т.б. сияқты «Білім беру» бағыты бойынша білім беру бағдарламалары келесі талаптарға жауап беруі тиіс:

12.2.1.1.1 білім беру бағдарламасының басшылығы бағдарлама түлектерінде психология және байланыс саласындағы дағдыларының, тұлға мен мінез-құлықты талдау, шиеленістерді шешу мен алдын алу әдістемесі, білім алушылардың уәждемесі бойынша теориялық білімдерінің болуын көрсетуі тиіс;

12.2.1.1.2 білім беру бағдарламасының басшылығы ақпараттық технология саласында, соның ішінде мәтіндерді, кестелерді, дерекқоларды жасау мен түзету сияқты, мультимедиялық ресурстарды қолдану, ғаламтор-браузерлерін қолдану дағдысы сияқты қазіргі заман компьютерінің бағдарламалық қамтамасыз етуі мен негізгі қызметі бойынша бағдарлама түлектерінің сауаттылығын көрсетуі тиіс;

12.2.1.1.3 білім беру бағдарламасының басшылығы бағдарлама құрамында оқытудың инновациялық әдістемесі мен оқытуды жоспарлауды, соның ішінде оқытудың интерактивтік әдістерін, білім алушылардың уәждемесі мен жоғары қызығушылықпен оқыту әдістерін (ойындар, жағдайларды/кейстерді қарастыру, мультимедиялық құралдарды қолдану) үйрететін пәндердің болуын көрсетуі тиіс;

12.2.1.1.4 білім беру бағдарламасының басшылығы білім алушылардың өз

бетімен оқуға икемділігінің бар екенін көрсетуі тиіс.

12.2.1.2 Білім беру бағдарламасы аясында әртүрлі тәжірибелерге ерекше көңіл аударылуы тиіс:

- қатардағы оқытушылар өткізетін дәрістер мен сыныптарға қатысу;
- жаңа оқыту әдістері мен технологияларды талқылау және арнайы семинарлар өткізу;
- бағдарлама аясында білім алушылардың өзінің мамандығы саласында шұғылданушы маманмен оқытылатын кем дегенде бір пәнді оқуға мүмкіндігі болуы тиіс.

12.2.1.3 Білім беру бағдарламасы аясында білім алушыларға әлемдегі педагогика жүйесі мен әдістері бойынша білім мен дағды, сонымен қатар білім беруді басқару саласындағы білім берілуі тиіс.

12.2.2 Әлеуметтік, гуманитарлық ғылымдар, экономика, бизнес және құқық

12.2.2.1 «Менеджмент», «Экономика», «Филология», «Құқықтану» және т.б. сияқты «Әлеуметтік ғылымдар, экономика және бизнес», «Гуманитарлық ғылымдар» мен «Құқық» бағыттары бойынша білім беру бағдарламалары келесі талаптарға жауап беруі тиіс:

12.2.2.1.1 білім беру бағдарламасы аясында білім алушыларға шетелде қолданылатын және құрастырылған теориялар мен әдістер жөнінде немесе басқа елдердегі мамандану саласын ұйымдастыру туралы өзекті, заманауи білім (компаративтік білім) берілуі керек;

12.2.2.1.2 білім беру бағдарламасының басшылығы бағдарлама аясындағы оқыту мамандану саласындағы әлемдік тәжірибе мен ғылымның ең өзекті және түбегейлі жетістіктерінің негізінде, сондай-ақ оқытудың ең озық және қазіргі заманғы әдістемесін қолданумен жүргізілетінін көрсетуі керек;

12.2.2.1.3 білім беру бағдарламасының басшылығы білім алушылардың мамандану саласындағы ең өзекті және қазіргі заманғы қағаз (газеттер, статистикалық мәліметтердің жинақтары, оқулықтар) және электронды тасымалдағыштардағы мәліметтерге (статистика, жаңалықтар, ғылыми нәтижелер) қолжетімділігін қамтамасыз етуі тиіс.

12.2.2.2 «Әлеуметтік ғылымдар, экономика және бизнес» және «Құқық» бағыттары бойынша білім беру бағдарламасы сонымен қатар келесі талаптарға жауап беруі тиіс:

12.2.2.2.1 білім беру бағдарламасының мақсаттары, тиісінше, нәтижелері білім алушылардың еңбек нарығында сұранысқа ие нақты дағдыларды иеленуіне бағытталуы тиіс;

12.2.2.2.2 білім беру бағдарламасының басшылығы бағдарлама түлектерінде аталған дағдылар бар екенін және осы дағдылар нарықта шынымен сұранысқа ие екенін көрсетуі тиіс;

12.2.2.3 білім беру бағдарламасы білім алушылардың өндірістік тәжірибеден, кәсіпорындарда оқытудан өту, шұғылданушы маманның семинарлары мен

дәрістеріне қатысу және т.б. сияқты теориялық білімді практикалық тәжірибеде қолдануға бағытталған пәндер мен іс-шаралардың елеулі санын өз құрамына қосуы тиіс;

12.2.2.2.4 білім беру бағдарламасының басшылығы қандай мамандықтар мен дағдылар жекелеген мамандықтар шеңберінде нарықта сұранысқа ие екенін, оқытылатын мамандық бойынша шамамен қанша маман нарықта сұранысқа ие екені жөнінде фактілер мен талдауға негізделген айқын түсінігі бар екенін көрсетуі тиіс және оқуды бітіргеннен кейін алғашқы жарты жыл ішінде түлектердің көп бөлігі мамандық бойынша сәтті жұмысқа орналасу мысалдарын келтіруі тиіс.

12.2.3 Жаратылыс және техникалық ғылымдар

12.2.3.1 «Математика», «Физика», «Ақпараттық жүйелер» және т.б. сияқты «Жаратылыс ғылымдары», «Техникалық ғылымдар мен технологиялар» бағыттары бойынша білім беру бағдарламалары келесі талаптарға жауап беруі тиіс:

12.2.3.1.1 білім алушыларды мамандану саласындағы өзекті мәселелермен және кәсіби ортамен таныстыру мақсатында, сонымен қатар теориялық дайындық негізінде дағдыларды меңгеру үшін білім беру бағдарламасы жалпы мамандық бойынша және бейінді пәндер бойынша дағдылар мен практикалық тәжірибе алуға бағытталған пәндер мен іс-шараларды өз құрамына қосуы тиіс, соның ішінде:

- мамандану саласындағы кәсіпорындарға саяхат (зауыттар, шеберханалар, зерттеу институттары, зертханалар және т.б.),
- мамандану кәсіпорнында жеке сабақтар немесе толық пәндерді өткізу,
- мамандану саласындағы кәсіпорындар үшін өзекті тәжірибелік тапсырмаларды шешуге арналған семинарлар өткізу және т.б. ;

12.2.3.1.2 білім беру бағдарламасына тартылған профессорлық-оқытушы құрамы білім беру бағдарламасының мамандану саласындағы кәсіпорындарда штаттағы қызметкер ретінде ұзақ тәжірибесі бар кем дегенде бір оқытушыны өз құрамына қосуы тиіс;

12.2.3.1.3 білім беру бағдарламасының барлық пәндерінің мазмұны математика, химия, физика сияқты іргелі жаратылыс ғылымдарының тақырыптары мен элементтерін қосып, белгілі бір дәрежеде соларға негізделуі тиіс.

12.2.4 Өнер

12.2.4.1 «Музыкатану», «Хореография», «Архитектура» және т.б. сияқты «Өнер» бағытындағы білім беретін бағдарламалар келесі талаптарға жауап беруі тиіс:

12.2.4.1.1 ББ басшылығы бағдарламаның түлектерінде өнер саласында теориялық білімдердің және шығармашылық арқылы өзін-өзі көрсету дағдыларының, сондай-ақ жабыстыру, сызу, ән салу және т.б. бар болуын көрсетуі

керек;

12.2.4.1.2 ББ басшылығы білім алушылардың өзін-өзі оқыту мен өзін-өзі дамыту дағдыларын көрсетуі керек;

12.2.4.1.3 ББ бағдарламаның аясында білім алушылар өзінің мамандану саласында шұғылданушы маманмен оқытылатын кемінде бір пәнді оқу мүмкіндіктері бар болуы керек;

12.2.4.1.4 ББ аясында білім алушыларға жеке немесе шағын топтарда оқытылатын пәндер мен шаралардың санын барынша қосуы керек (мысалы, мамандану саласында еңбегі сіңірген қайраткерлердің шебер-класстарын өткізу);

12.2.4.1.5 ББ басшылығы білім алушыларға өздерінің шығармашылық дағдыларын көрсетуге мүмкіншілік туғызатын шараларды барынша ұйымдастыруы керек;

12.2.4.1.6 ББ аясында білім алушыларға шығармашылық қызмет пен әлемде қолданылатын әдістердің/технологиялардың білімі мен дағдылары және өнерді басқару жөніндегі білімдер берілуі керек;

12.2.4.1.7 ББ мамандыққа тән түрлі қызметтердің шығармашылық тәжірибесін байытуға мүмкіндік беруі керек;

12.2.4.1.8 білім алушыларды мамандану саласындағы өзекті мәселелермен және кәсіби ортамен таныстыру мақсатында, сонымен қатар теориялық дайындық негізінде дағдыларды меңгеру үшін білім беру бағдарламасы жалпы мамандық бойынша және бейінді пәндер бойынша дағдылар мен практикалық тәжірибе алуға бағытталған пәндер мен іс-шараларды өз құрамына қосуы тиіс, соның ішінде:

- мамандану саласындағы кәсіпорындарға саяхат (зауыттар, шеберханалар, зерттеу институттары, зертханалар және т.б.),
- мамандану кәсіпорнында жеке сабақтар немесе толық пәндерді өткізу,
- мамандану саласындағы кәсіпорындар үшін өзекті тәжірибелік тапсырмаларды шешуге арналған семинарлар өткізу және т.б.;

12.2.4.1.9 ББ аясында білім алушылардың шығармашылық емтихан жұмыстарын алқалы бағалау тетігінің бар болуы маңызды фактор болып табылады.

13. Аккредиттеу стандартына өзгертулерді және толықтыруларды енгізу тәртібі

13.1 Стандарттың негізгі ережелерін сәйкестікке келтіру және одан ары жетілдіру мақсатында қазіргі аккредиттеу стандартына өзгертулер мен толықтырулар енгізіледі.

13.2 Стандартқа өзгертулер және толықтыруларды АРТА енгізеді:

13.3 Білім беру ұйымдарымен және басқа қызығушылық танытқан ұйымдармен қазіргі стандартқа өзгертулер мен толықтыруларды ынталандыру жағдайында, ұсыныстар мен ескертулер олармен АРТА-ға жіберіледі.

13.4 АРТА бастамашылардан түскен ұсыныстар мен ескертулерді олардың негіздеменін және мақсатқа лайықтығын зерттейді және сараптама жүргізеді.

13.5 Қолданыстағы аккредиттеу стандартына енгізуге ұсынылған өзгертулер мен толықтырулар мақұлданғанынан кейін АРТА директорының бұйрығымен бекітілген қазіргі стандартқа кітапша-қосымша беттер немесе өзгертулермен жаңа редакциясында бекітіледі.

ПАЙДАЛАНҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

- [1] Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы. 2007 жылғы 27 шілде-дегі № 319-III.
- [2] Қазақстан Республикасының «Техникалық реттеулер туралы» Заңы. 2004 жылғы 9 қарашадағы № 603-II.
- [3] Стандарты и руководства к системам обеспечения качества в Европейском пространстве высшего образования. Европейская ассоциация обеспечения качества в высшем образовании. 2006, Астана, НАЦ МОН РК, 36 с.
- [4] Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, ENQA, 2009, Helsinki, 3rd edition.
- [5] Quality Procedures in the European Higher Education Area and Beyond - Second ENQA Survey, ENQA, 2008, Helsinki.
- [6] Требования и процедура аккредитации бакалаврских и магистерских образовательных программ в области инженерии, архитектуры, информатики, естественных наук и математики. Агентство по аккредитации программ в области инженерии, информатики, естественных наук и математики (ASIIN), 2005, 55 с.
- [7] Criteria for accrediting Engineering technology programs, ABET, 2012, Baltimore.
- [8] Accrediting standards, ACEJMC, 2006.

СТАНДАРТЫ И КРИТЕРИИ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННОЙ АККРЕДИТАЦИИ ОРГАНИЗАЦИЙ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

1. Область применения

1.1 Настоящие стандарты определяют требования к организации и проведению специализированной аккредитации организации образования.

1.2 Настоящие стандарты применяются при проведении процедуры специализированной аккредитации организации образования независимо от его статуса, организационно-правовой формы, ведомственной подчиненности и формы собственности.

1.3 Настоящие стандарты могут быть также использованы вузом для внутренней оценки своей деятельности и разработки соответствующей внутренней нормативной документации.

2. Нормативные ссылки

В настоящем стандарте использованы ссылки на следующие нормативные документы:

2.1 Государственная программа развития образования РК на 2011-2020 годы. Указ Президента РК от 7 декабря 2010 г. № 1118.

2.2 Закон РК «О техническом регулировании» от 9 ноября 2004 г. № 603-III.

2.3 Закон РК «Об образовании» от 27 июня 2007 г. № 319-III.

2.4 Закон РК «Об аккредитации в области оценки соответствия» от 5 июля 2008 г. № 61-IV.

2.5 Правила организации учебного процесса по кредитной технологии обучения. Постановление Правительства РК от 20 апреля 2011 года № 152.

2.6 ГОСО РК 5.04.019-2011 «Высшее образование. Бакалавриат. Основные положения», утвержденный приказом Министерства образования и науки Республики Казахстан от 17 июня 2011 г. № 261.

2.7 ГОСО РК 5.04.033-2011 «Послевузовское образование. Магистратура. Основные положения», утвержденный приказом Министерства образования и науки Республики Казахстан от 17 июня 2011 г. № 261.

2.8 ГОСО РК 5.04.034 - 2011 «Послевузовское образование. Докторантура. Основные положения», утвержденный приказом Министерства образования и науки Республики Казахстан от 17 июня 2011г. № 261.

2.9 Постановление Правительства Республики Казахстан от 23 августа 2012 года № 1080 «Об утверждении государственных общеобязательных стандартов образования соответствующих уровней образования».

3. Термины и определения

В настоящем стандарте применяются термины и определения в соответствии с Законами Республики Казахстан «Об образовании», «О техническом регулировании», ГОСО РК № 1080.

В дополнение к ним в настоящих стандартах установлены следующие определения:

3.1 Аккредитация организации образования: Процедура признания аккредитационным органом соответствия образовательных услуг установленным стандартам аккредитации с целью предоставления объективной информации об их качестве.

3.2 Аудит: Систематический независимый документированный процесс получения свидетельства аудита (проверки) и объективного их оценивания с целью установления степени выполнения согласованных критериев.

3.3 Инновационное образование: Объединение науки, образования и производства с целью подготовки специалистов, владеющих навыками научного поиска и коммерциализации результатов научно-исследовательской работы.

3.4 Информационные ресурсы: Совокупность библиотечного фонда, электронных учебных материалов и другого доступного учебно-методического обеспечения.

3.5 Итоговая государственная аттестация: Сдача государственных экзаменов и защита дипломных работ (проектов).

3.6 Итоговый контроль: Оценка знаний студентов в период промежуточной аттестации (экзаменационной сессии).

3.7 Качество образования: Соответствие уровня знаний студентов и выпускников требованиям ГОСО и дополнительным требованиям, установленным вузом.

3.8 Маркетинг образовательных услуг: Вид деятельности вуза, направленный на исследование удовлетворенности нужд и потребностей потребителей, призванный ориентировать производство образовательных услуг на подготовку специалистов, пользующихся спросом на рынке.

3.9 Мониторинг образовательных услуг: Сбор и анализ данных о процессах и процедурах образовательной деятельности.

3.10 Производственная деятельность: Выполнение научных работ по заказам производственных предприятий, организаций и фирм, в рамках хоздоговоров.

3.11 Образовательная программа: Профессиональная учебная программа высшего образования, направленная на подготовку специалистов с присвоением квалификации и (или) академической степени «бакалавр».

3.12 Оценка рейтинга: Показатель текущей успеваемости студента, определяется два раза в семестр в периоды рубежного контроля.

3.13 Оценка рейтинга допуска: оценка текущей работы студента в течение академического периода, входящая в итоговую оценку по дисциплине.

3.14 **Потребитель**: Организация или лицо, получающие продукцию или услуги (обучающиеся, их родители, работодатели, государство).

3.15 **Промежуточная аттестация студентов**: Процедура, проводимая с целью оценки уровня освоения учебной дисциплины после ее изучения в соответствии с учебной программой.

3.16 **Процедура**: Установленный способ осуществления деятельности или процесса.

3.17 **Процесс**: Совокупность взаимосвязанных и взаимодействующих видов деятельности, которые преобразуют «входы» в «выходы».

3.18 **Результативность**: Степень реализации запланированной деятельности и достижения запланированных результатов.

3.19 **Рубежный контроль**: Аттестация студентов в течение семестра с выставлением оценки рейтинга (проводится два раза в семестр).

3.20 **Система качества**: Совокупность подразделений и должностных лиц в организации, которые выполняют определенные функции менеджмента качества в соответствии с установленными правилами и принятыми методиками.

3.21 **Специализированная аккредитация**: Оценка качества отдельных образовательных программ, реализуемых организацией образования.

3.22 **Текущий контроль успеваемости студентов**: Систематическая проверка знаний обучающихся, проводимая преподавателем на текущих занятиях согласно расписанию учебных занятий в соответствии с профессиональной учебной программой.

3.23 **Удовлетворенность потребителей**: Восприятие потребителями степени выполнения их требований.

3.24 **Управленческая документация**: Документация по планированию, управлению процессами, применению различных процедур, положения о структурных подразделениях, должностные инструкции.

3.25 **Экзаменационная сессия**: Период промежуточной аттестации студентов в ВУЗе.

3.26 **Эффективность**: Соотношение между достигнутым результатом и использованными ресурсами.

4. Обозначения и сокращения

В настоящем стандарте используются сокращения в соответствии с Законами Республики Казахстан «Об образовании», «О техническом регулировании», ГОСО РК № 1080.

В настоящем стандарте используются следующие обозначения и сокращения:

ВУЗ - высшее учебное заведение;

ГОСО - государственные общеобязательные стандарты образования;

НААР - Независимое агентство аккредитации и рейтинга;

НИР - научно-исследовательская работа;

НИРО - научно-исследовательская работа обучающегося;

НПД - научно-производственная деятельность;

ОП - образовательная программа;

ППС - профессорско-преподавательский состав;

СМК - система менеджмента качества;

УВП - учебно-вспомогательный персонал.

5. Процедура проведения специализированной аккредитации.

Основные положения

5.1 Подача организацией образования заявки на проведение специализированной аккредитации с приложением копии государственной лицензии и приложений к лицензии на право ведения образовательной деятельности и краткой характеристикой деятельности высшего учебного заведения и образовательной программы.

5.2 Принятие решения вузом и НААР о начале процедуры специализированной аккредитации. Заключение договора между агентством и организацией образования о проведении специализированной аккредитации и присвоение статуса кандидата на аккредитацию.

5.3 Руководство организации образования и НААР организует обучение для разъяснения критериев и процедуры специализированной аккредитации внутренним экспертам организации образования на специальных семинарах по вопросам теории, методики и технологии проведения специализированной аккредитации.

5.4 Проведение организацией образования самооценки согласно требованиям, установленным НААР, и направление отчета о самооценке (на казахском, русском и английском языках) в НААР в электронном варианте и в количестве 7 экземплярах на бумажных носителях для каждого из языков.

5.5 Формирование экспертной комиссии директором НААР для проведения аудита образовательных программ. Экспертная комиссия состоит из 7 (8) экспертов, в состав которых входят представители академической общественности Казахстана, включая работодателей и представителей студенческой молодежи и зарубежного эксперта.

5.6 На основе отчета по самооценке организации образования НААР разрабатывает рекомендации о необходимости доработки материалов самооценки, либо принимает решение о проведении внешней экспертной оценки, либо в связи с несоответствием критериям о невозможности аккредитации принимает решение о прекращении договора.

5.7 В случае продолжения аккредитации председатель экспертной комиссии и НААР согласуют с организацией образования сроки проведения специализированной аккредитации и план работы комиссии.

5.8 Продолжительность визита комиссии составляет 2-4 дня. По окончании визита внешняя экспертная комиссия готовит развернутый отчет по оценке образовательных программ, который служит основой для принятия решения о специ-

ализированной аккредитации Аккредитационным Советом.

5.9 При принятии положительного решения НААР направляет сертификат о специализированной аккредитации, подписанный Директором НААР в организацию образования с указанием срока действия. Далее решение об аккредитации ОП направляется в МОН РК для включения в Национальный реестр 3 и размещается на веб-сайте НААР.

5.10 При наличии отдельных недостатков аккредитация ОП выдается сроком на 1 год. По истечению срока экспертная комиссия НААР проводит проверку на предмет устранения отдельных недостатков с выездом в организацию образования. При принятии положительного решения срок аккредитации продлевается до пяти лет. Если отдельные недостатки не были устранены в установленный срок, действие аккредитации приостанавливается и организация заявитель не имеет права подавать заявку на аккредитацию в НААР в течение одного года с момента принятия решения об отзыве аккредитации программы.

5.11 Сроки аккредитации:

1 год - при соблюдении критериев в целом, но при наличии отдельных недостатков и возможностей для улучшения;

5 лет - при положительных результатах, в случае продления одногодичной аккредитации либо при полном соблюдении критериев.

5.12 В случае принятия отрицательного решения организация образования вправе обжаловать решение Аккредитационного Совета в установленном Руководством по проведению самооценки вуза, а также законодательством Республики Казахстан порядке.

6. Последующие процедуры.

Основные положения

6.1 В случае невыполнения требований выдвигаемых НААР по отношению к организации образования Аккредитационный Совет вправе принять следующие решения:

- временно приостановить действие аккредитации по образовательной программе,

- отозвать аккредитацию образовательной программы организации образования путем исключения из списка Национального реестра 3, что может повлечь за собой аннулирование всех достигнутых ранее результатов аккредитации и обязанность прохождения всех этапов аккредитации заново в случае изъявления заявителем желания пройти аккредитацию снова.

6.2 Постаккредитационный мониторинг деятельности организации образования проводится следующим образом:

	1 год	5 лет
Предоставление промежуточного отчета	Раз в год	Раз в два года

7. Стандарт «УПРАВЛЕНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРОГРАММОЙ». Требования

7.1 Общие положения

7.1.1 Реализация ОП определяется ее целями и планом развития.

7.1.2. Реализация ОП должна в полной мере соответствовать законодательству РК в сфере образования.

7.1.3 Для оценки данного стандарта проводится:

7.1.3.1 анализ действующих плана развития ОП, планов и системы мониторинга их реализации.

7.1.3.2 анализ механизма формирования и пересмотра плана развития ОП.

7.1.3.3 анализ информационных ресурсов и процессов распространения информации о плане развития ОП.

7.1.3.4 анализ механизма ресурсного обеспечения и управленческой структуры, направленных на реализацию плана развития ОП.

7.1.3.5 анализ внутренней и внешней среды и рынка для определения исходных параметров плана развития ОП.

7.1.3.6 обследование информационных ресурсов, материально-технической базы вуза, предназначенных для реализации ОП.

7.1.3.7 анализа протоколов коллегиальных органов управления, приказов ректора, управленческой отчетности.

7.1.3.8 анализа соответствия профессиональных квалификаций высшего руководства вуза и распределения должностных обязанностей.

7.1.3.9 интервьюирование, анкетирование ППС, сотрудников, обучающихся, работодателей и других заинтересованных лиц.

7.2 Критерии оценки

7.2.1 Вуз демонстрирует разработку плана развития ОП на основе анализа функционирования ОП, реального позиционирования вуза и их направленность на удовлетворение потребностей государства, заинтересованных лиц и обучающихся.

7.2.2 Вуз должен продемонстрировать индивидуальность и уникальность плана развития ОП, их согласованность с национальными приоритетами развития и стратегией развития вуза.

7.2.3 Вуз должен обеспечить адекватность плана развития ОП имеющимся ресурсам (в том числе финансовым, информационным, кадровому составу, материально-технической базе), потребностям рынка и образовательной политике РК.

7.2.4 Вуз должен привлекать представителей групп заинтересованных лиц, в том числе обучающихся, ППС и работодателей к формированию плана развития ОП.

7.2.5 Вуз демонстрирует прозрачность процессов формирования плана развития ОП. Вуз обеспечивает информированность заинтересованных лиц о содер-

жании плана развития ОП и процессах его формирования.

7.2.6 Вуз должен определить механизмы формирования и регулярного просмотра плана развития ОП и мониторинга его реализации.

7.2.7 Вуз осуществляет процессы стратегического, тактического и оперативного планирования ОП и распределения ресурсов в соответствии с планом развития ОП.

7.2.8 Вуз систематически собирает, накапливает и анализирует информацию о реализации ОП и проводит самооценку по всем направлениям, на основе разработки и внедрения процессов измерения, анализа для оценки успешности реализации стратегии развития ОП через такие показатели как «результативность» и «эффективность», разрабатывает и пересматривает план развития ОП.

7.2.9 Планы развития ОП проходят публичное обсуждение с представителями всех заинтересованных сторон, на основе предложений и поправок которые уполномоченный коллегиальный орган вуза вносит изменения в проект.

7.2.10 Важным фактором является обеспечение репрезентативности представителей групп заинтересованных лиц.

7.2.11 Вуз должен продемонстрировать соответствие приоритетов научно-исследовательской работы, реализуемой ППС ОП, национальной политики в сфере образования, науки и инновационного развития.

7.2.12 Вуз демонстрирует степень реализации принципов устойчивости, эффективности, результативности, приоритетности, прозрачности, ответственности, делегирования полномочий, разграничения и самостоятельности системы финансирования ОП.

7.2.13 Управление ОП должно включать:

7.2.13.1 управление деятельностью через процессы;

7.2.13.2 механизмы планирования, развития и постоянного улучшения;

7.2.13.3 оценки рисков и определения путей снижения этих рисков;

7.2.13.4 мониторинг, включая создание процессов отчетности, позволяющих определить динамику в деятельности и реализации планов;

7.2.13.5 анализ выявленных несоответствий, реализации разработанных корректирующих и предупреждающих действий;

7.2.13.6 анализа эффективности изменений;

7.2.13.7 оценку результативности и эффективности деятельности подразделений и их взаимодействия;

7.2.14 В вузе должны быть документированы все основные бизнес-процессы, регламентирующие реализацию ОП.

7.2.15 Вуз должен определить собственные требования к различным формам (очное, вечернее, заочное), уровням (BA - MA - PhD) и используемым технологиям (в т.ч. дистанционным).

7.2.16 Вуз должен продемонстрировать четкое определение ответственных за бизнес-процессы, однозначное распределение должностных обязанностей персонала, разграничение функций коллегиальных органов, принимающих участие в реализации ОП.

7.2.17 Вуз должен продемонстрировать порядок утверждения, периодического рецензирования (пересмотра) и мониторинга образовательных программ и документов, регламентирующих этот процесс.

7.2.18 Вуз должен обеспечить наличие и эффективное функционирование ориентированной на студентов, работников и заинтересованных лиц системы информирования и обратной связи.

7.2.19 Вуз должен продемонстрировать наличие механизма коммуникации с обучающимися, работниками и другими заинтересованными в деятельности вуза лицами, в том числе наличие установленных сроков рассмотрения жалоб, обращений, запросов.

7.2.20 Вуз должен установить периодичность, формы и методы оценки образовательной программы.

7.2.21 Важным фактором является сотрудничество с другими вузами, реализующими такую же образовательную программу и обмен опытом.

7.2.22 Руководство ОП должно принимать решения обосновано, на основе фактов.

7.2.23 Руководство ОП должно продемонстрировать успешное функционирование системы обеспечения качества ОП, включающей ее проектирование, управление и мониторинг, их улучшение, принятие решений на основе фактов.

7.2.24 Важным фактором является наличие информационных систем и баз данных, использование сети Интернет для информирования, наличие портала и/или Интернет сайта, содержащих информацию, отражающую процессы планирования и результаты оценки его эффективности для обучающихся, сотрудников и общественности.

7.2.25 Руководство ОП должно представить доказательства прозрачности системы управления образовательной программой.

7.2.26 Важным фактором является участие представителей заинтересованных лиц (работодателей, ППС, обучающихся) в составе коллегиальных органов управления образовательной программой.

7.2.27 Вуз должен продемонстрировать наличие и доказательства интенсивного использования в процессах управления ОП системы сбора и анализа статистики по контингенту обучающихся и выпускников, имеющихся ресурсах, кадровому составу, научной и международной деятельности и другим направлениям.

7.2.28 Важным фактором является управление ОП на основе результатов исследования изменений во внутренней и внешней среде.

7.2.29 Руководство ОП должно обеспечить измерение степени удовлетворенности потребностей ППС, персонала и обучающихся и продемонстрировать доказательства устранения недостатков, обнаруженных в рамках процесса измерения.

7.2.30 Руководство ОП должно продемонстрировать доказательства открытости и доступности для обучающихся, ППС, родителей (официальные часы приема по личным вопросам, e-mail общение и др.).

7.2.31 Вуз должен продемонстрировать наличие канала связи, по которому любое заинтересованное лицо может делать инновационные предложения по

улучшению деятельности ОП руководству вуза и руководящим органам. Вуз должен продемонстрировать примеры анализа этих предложений и претворения подобных предложений в жизнь вуза.

8. Стандарт «СПЕЦИФИКА ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРОГРАММЫ». Требования

8.1 Общие положения

8.1.1 Реализация образовательной программы направлена на формирование профессиональной компетентности будущих специалистов, соответствующим квалификационным рамкам уровней образования и удовлетворение потребностей рынка.

8.1.2 Образовательные программы предусматривают возможность построения индивидуальной образовательной траектории, учета личностных потребностей и возможностей обучающихся.

8.1.3 Оценка качества образовательных программ осуществляется на основе:

8.1.3.1 анализа учебных планов, каталога элективных дисциплин, рабочих учебных расписаний, индивидуальных планов программ обучающихся, внутренних нормативных документов, регламентирующих реализацию образовательных программ.

8.1.3.2 анализа методик обучения и организации самостоятельной работы обучающегося.

8.1.3.3 интервьюирования и анкетирования обучающихся, ППС и заинтересованных сторон.

8.1.3.4 результатов наблюдений за проведением лекций и семинаров в вузе.

8.1.3.5. анализа методики и результатов наблюдений за проведением оценивания знаний студентов.

8.2 Критерии оценки: содержание ОП

8.2.1 Вуз должен продемонстрировать наличие разработанных моделей выпускника образовательной программы, включающих знания, умения, навыки, компетенции, личностные качества.

8.2.2 Вуз должен предоставить доказательства участия ППС и работодателей в разработке и управлении образовательными программами, обеспечении их качества.

8.2.3 Вуз должен доказать что работодатели, принимающие участие в проектировании и реализации ОП, являются типичными представителями работодателей (репрезентативность) и выражают интересы и взгляды, характерные для большинства работодателей.

8.2.4 Вуз должен определить содержание, объем, логику построения индивидуальной образовательной траектории обучающихся, влияние дисциплин и

профессиональных практик на формирование профессиональной компетенции выпускников.

8.2.5 Руководство ОП должно продемонстрировать непрерывность содержания образовательной программы на различных уровнях (бакалавриат - магистратура - докторантура - дополнительное образование), в т.ч. логику академической взаимосвязи дисциплин, последовательность и преемственность.

8.2.6 Руководство ОП должно продемонстрировать влияние дисциплин на формирование у обучающихся профессиональной компетентности, навыков и блоков знаний.

8.2.7 Руководство ОП должно продемонстрировать четкое определение логической последовательности курсов дисциплин и отражение в рабочей учебной программе основных требований к результатам обучения.

8.2.8 Руководство ОП должно продемонстрировать наличие в содержании учебных дисциплин профессионального контекста.

8.2.9 Руководство ОП должно продемонстрировать наличие эффективного баланса между теоретическими и практико-ориентированными дисциплинами.

8.2.10 Руководство ОП должно продемонстрировать логику и причины составления учебных планов и программ обучения, в частности причины выбора той или иной дисциплины в перечень учебного плана, причины присвоения статуса пост- или пререквизита, соответствия названия и содержания дисциплин актуальным направлениям развития изучаемой области науки/общества и т.д.

8.2.11 Руководство ОП должно обеспечить содержание учебных дисциплин уровню обучения (бакалавриат, магистратура, докторантура) и предлагаемым результатам обучения.

8.2.12 Перечень и содержание дисциплин должны быть доступными для обучающихся. Дисциплины должны содержать результаты самых актуальных научно-исследовательских работ и другую информацию преподаваемой области. Дисциплины должны исчерпывающе освещать все вопросы, проблемы, имеющиеся на повестке мировой науки в преподаваемой области.

8.2.13 Важным фактором является гармонизация содержания образовательных программ с образовательными программами ведущих зарубежных и казахстанских вузов.

8.2.14 В структуре образовательной программы следует предусмотреть различные виды деятельности, содержание которых должно способствовать развитию профессиональных компетенций обучающихся с учетом их личных особенностей.

8.2.15 Важным фактором является обновляемость образовательных программ с учетом интересов работодателей при разработке образовательных программ дисциплин, направленных на развитие профессиональных навыков.

8.2.16 Руководство ОП должно обеспечить ежегодный, пересмотр содержания учебных планов и программ обучения с учётом изменений на рынке, пожеланий обучающихся и преподавателей и привлекать к принятию решений работодателей, обучающихся, преподавателей и заинтересованных лиц.

8.3 Критерии оценки: Индивидуализация ОП

8.3.1 Руководство ОП должно обеспечить равные возможности обучающимся, в т.ч. вне зависимости от языка обучения по формированию индивидуальной образовательной программы, направленной на формирование профессиональной компетенции.

8.3.2 Руководство ОП должно обеспечить наличие и эффективное функционирование системы индивидуальной помощи и консультирования обучающихся по вопросам образовательного процесса.

8.3.3 Руководство ОП создает условия для эффективного продвижения обучающегося по индивидуальной образовательной траектории, включая консультации эдвайзеров.

8.3.4 Руководство ОП должно продемонстрировать использование преимуществ, индивидуальных особенностей, потребностей и культурного опыта студентов при реализации ОП.

8.3.5 Руководство ОП должно продемонстрировать индивидуальную академическую поддержку обучающимся при реализации ОП.

8.3.6 Руководство ОП должно доказать наличие системы мониторинга за продвижением студента по образовательной траектории и достижениями обучающегося.

8.4 Критерии оценки: оценка результатов обучающихся

8.4.1 Руководство ОП должно обеспечить наличие и эффективное функционирование механизма объективной, точной и исчерпывающей оценки знаний, навыков и качеств, приобретенных обучающимися в процессе прохождения обучения по дисциплине, а также коллегиальный механизм апелляции и профессиональной апелляционной оценки.

8.4.2 Руководство ОП должно обеспечить объективность оценки знаний и степени сформированности профессиональной компетентности обучающихся, прозрачность и адекватность инструментов и механизмов их оценки.

8.4.3 Руководство ОП должно обеспечить соответствие процедур оценки уровня знаний обучающихся планируемому результату обучения и целям программы.

8.4.4 Руководство ОП должно проводить диагностику знаний обучающихся при начале обучения по курсу и изучения учебных дисциплин.

8.4.5 Процессы и критерии оценки знаний должны быть прозрачны.

8.5 Критерии оценки: методика обучения

8.5.1 Руководство ОП должно обеспечить систематичное развитие, внедрение и эффективность активных методов обучения и инновационных методов преподавания.

8.5.2 При реализации образовательной программы должен проводиться мониторинг самостоятельной работы обучающегося и созданы механизмы адекватной оценки ее результатов.

8.5.3 Важным фактором является наличие совместных образовательных программ с зарубежными вузами и привлечение казахстанских научно-исследовательских организаций к образовательному процессу.

8.5.4 Руководство ОП должно обеспечить возможность обучающимся прохождения практики по специальности и проводить мониторинг удовлетворенности обучающихся, руководителей предприятий - мест практик и работодателей.

8.5.5 Руководство ОП должно обеспечить внедрение результатов научных исследований в образовательный процесс.

8.5.6 Руководство ОП должно доказать проведение исследований и наличия собственных разработок в области методики преподавания учебных дисциплин ОП.

9. Стандарт «ПРОФЕССОРСКО-ПРЕПОДАВАТЕЛЬСКИЙ СОСТАВ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРЕПОДАВАНИЯ». Требования

9.1 Общие положения

9.1.2 Кадровая политика формирования и развития ППС ОП:

9.1.2.1 определяет ответственность, должностные обязанности и квалификационные требования;

9.1.2.2 содержит мероприятия направленные на развитие и повышение квалификации ППС, административно-управленческого персонала и сотрудников вуза, реализующих ОП;

9.1.2.3 учитывает возможные риски;

9.1.2.4 регламентирует организационную и функциональную структуру управления персоналом и его развитие, в том числе систему подбора кадров;

9.1.2.5 обеспечивает соответствие квалификации ППС потребностям образовательных программ;

9.1.2.6 обеспечивает функционирование механизмов мотивации сотрудников, адаптации новых сотрудников, аттестации и применения дисциплинарных мер по отношению к сотрудникам, процедуры увольнения сотрудников;

9.1.2.7 содержит принципы этического поведения персонала.

9.1.2. Оценка соответствия критериям данного стандарта осуществляется на основе:

9.1.2.1. анализа документов, определяющих должностные обязанности, права, ответственность, профессиональное развитие и повышение квалификации, систему мотивации, адаптации, увольнения и других кадровых вопросов;

9.1.2.2. интервьюирования ППС, сотрудников и руководства;

9.1.2.3. данных об этическом поведении, корпоративной культуре в вузе.

9.2. Критерии оценки

9.2.1 Для реализации образовательных программ руководство ОП должно привлекать практиков и определить долю читаемых ими дисциплин. Руководство ОП должно продемонстрировать логику их привлечения к проведению занятий.

9.2.2 Руководство ОП должно мотивировать ППС, постоянно применять инновации и ИТ в образовательном процессе.

9.2.3 Руководство ОП должно обеспечить соответствие профессорско-преподавательского состава квалификационным требованиям, уровню и специфике образовательной программы.

9.2.4 Руководство ОП должно продемонстрировать соответствие кадрового потенциала ППС стратегии и специфике образовательных программ.

9.2.5 Руководство ОП должно продемонстрировать подбор кадров на основе анализа потребностей образовательных программ, наличие системы рекрутинга.

9.2.6 Вуз должен продемонстрировать доступность для общественности сведений о ППС, в том числе каталогов ППС, размещение анкет на сайте вуза.

9.2.7 Руководство ОП должно продемонстрировать соблюдение принципа доступности руководителей и прозрачности всех кадровых процедур.

9.2.8 Руководство ОП должно обеспечить мониторинг деятельности ППС, систематическую оценку компетентности преподавателей, комплексную оценку качества преподавания.

9.2.9 Рабочая нагрузка преподавателя должна включать учебную, учебно-методическую, научную работу (в т.ч. подготовку проектов и заявок), организационно-методическую (в т.ч. участие и организацию различных мероприятий), повышение профессиональной компетентности (повышение квалификации, включая личностное развитие и изучение литературы по специальности), деятельность в профессиональной среде (например, участие в профессиональных ассоциациях и консалтинг). Руководство ОП должно продемонстрировать доказательства выполнения преподавателями всех видов запланированной нагрузки.

9.2.10 Руководство ОП должно обеспечить полноту и адекватность индивидуального планирования работы ППС по всем видам деятельности, мониторинг результативности и эффективности индивидуальных планов.

9.2.11 Руководство ОП должно продемонстрировать соответствие повышения квалификации, профессионального и личностного развития ППС целям ОП.

9.2.12 Руководство ОП должно обеспечить целенаправленные действия по развитию молодых преподавателей.

9.2.13 Руководство ОП должно продемонстрировать механизмы стимулирования профессионального и личностного развития преподавателей и сотрудников.

9.2.14 Руководство ОП должно обеспечить мониторинг удовлетворенности ППС.

9.2.15 Руководство ОП должно продемонстрировать вовлеченность ППС в практическую деятельность в области специализации на регулярной основе.

9.2.16 Руководство ОП должно подтвердить привлечение специалистов, обладающих опытом работы в соответствующей отрасли экономики, к реализации ОП.

9.2.17 Руководство ОП должно продемонстрировать ИТ-компетентность ППС, применение инновационных методов и форм обучения.

9.2.18 Важным фактором является развитие академической мобильности, привлечение лучших зарубежных и отечественных преподавателей, проведение совместных исследований при реализации ОП.

9.2.19 Важным фактором является привлечение к реализации ОП известных ученых, общественных и политических деятелей, заслуженных деятелей.

9.2.20 Важным фактором является участие ППС в жизни общества (роль ППС в системе образования, в развитии науки, региона, создании культурной среды, участие в выставках, творческих конкурсах, программах благотворительности и т.д.).

10. Стандарт «ОБУЧАЮЩИЕСЯ». Требования

10.1. Общие положения

10.1.1 Руководство ОП должно продемонстрировать политику формирования контингента обучающихся.

10.1.2 Руководство ОП должно определять порядок формирования контингента обучающихся исходя из:

10.1.2.1 минимальных требований к абитуриентам;

10.1.2.2 максимального размера группы 25 человек при проведении семинарских, практических, лабораторных и студийных занятий;

10.1.2.3 прогнозирования количества государственных грантов;

10.1.2.4 анализа имеющихся материально-технических, информационных ресурсов, кадрового потенциала;

10.1.2.5 анализа социальных условий для студентов, в т.ч. предоставления мест в общежитии.

10.1.3 Оценка данного стандарта осуществляется на основе:

10.1.3.1 анализа внутренних нормативных документов, регламентирующих образовательный процесс;

10.1.3.2 анализа индивидуальных планов обучающихся, личных дел, приказов;

10.1.3.3 обследования сферы обучения, включая информационное сопровождение учебного процесса;

10.1.3.4 анкетирование и интервьюирование обучающихся.

10.2 Критерии оценки

10.2.1 Руководство ОП должно продемонстрировать политику формирования контингента обучающихся ОП и прозрачность ее процедур.

10.2.2 Руководство ОП должно обеспечить представительство студентов в коллегиальных органах управления ОП.

10.2.3 Руководство ОП должно продемонстрировать осознание основных ролей (профессиональных, социальных) обучающихся исходя из результатов обучения.

10.2.4 Важным фактором является возможность профессиональной сертификации обучающихся в области специализации в процессе обучения.

10.2.5 Важным фактором является привлечение обучающихся к НИР.

10.2.6 Важным фактором является возможность внешней и внутренней мобильности для обучающихся.

10.2.7 Важным фактором является наличие программ поддержки одаренных обучающихся.

10.2.8 Руководство ОП должно приложить максимальное количество усилий к обеспечению выпускников трудоустройством и поддержанию связи с выпускниками и созданию сообщества выпускников по отдельным программам ОП.

10.2.9 Важным фактором является мониторинг трудоустройства и профессиональная деятельность выпускников.

10.2.10 Руководство ОП должно активно стимулировать обучающихся к самообразованию вне основной программы (внеучебной деятельности).

10.2.11 Руководство ОП должно обеспечить возможность обучающимся для обмена и выражения мнений - например, посредством Интернет форума, студенческих организаций.

10.2.12 Руководство ОП должно создать механизм мониторинга удовлетворённости обучающихся деятельностью вуза в целом и отдельными услугами в частности.

10.2.13 Руководство ОП должно продемонстрировать функционирование системы обратной связи, включающей оперативное представление информации о результатах оценки знаний обучающихся.

10.2.14 Важным фактором является возможность продолжения образования по образовательным программам послевузовского и дополнительного образования.

10.2.15 Важным фактором является академическая мобильность обучающихся и профессорско-преподавательского состава (возможность обучаться в течение определенного времени в других казахстанских и зарубежных вузах, академические обмены профессорско-преподавательским составом) и наличие механизма по признанию результатов академической мобильности обучающихся.

11. Стандарт «РЕСУРСЫ ДОСТУПНЫЕ ОП». Требования

11.1 Общие положения

11.1.1 Постоянное улучшение материально-технических и информационных ресурсов являются фактором обеспечения качества образования ОП.

11.1.2 Среда обучения студентов, включая материально-технические и информационные ресурсы, должна соответствовать целям образовательной программы.

11.1.3 Вузы создают условия для проведения научных исследований, интеграции науки в образовательный процесс, публикации результатов научно-исследовательской работы сотрудников и обучающихся.

11.1.4 Вуз должен обеспечить создание комфортных условий для обучения и работы на территории вуза. Соответствующее развитие инфраструктуры, используемой для реализации ОП, должно проводиться исходя из результатов мониторинга удовлетворённости инфраструктурой обучающимися, преподавателями, работниками и другими заинтересованными лицами.

11.1.5 Оценка качества материально-технических и информационных ресурсов, используемых при реализации ОП на основе:

11.1.5.1 анализа соответствия адекватности библиотечных ресурсов (книжного фонда), наличия высокоскоростной связи, единой автоматизированной информационной системы, системы информирования и связи с общественностью, лабораторного и учебного оборудования, программных средств;

11.1.5.2 обследования материально-технических и информационных ресурсов вуза, интервьюирования и анкетирования обучающихся, ППС и заинтересованных сторон.

11.2 Критерии оценки

11.2.1 Руководство ОП должно обеспечить доступность для обучающихся максимально возможного количества структурированной, организованной информации по читаемым дисциплинам - презентационные материалы, конспект лекций, обязательную и дополнительную литературу, практические задания и т.д.

11.2.2 Учебное оборудование и программные средства, используемые для освоения образовательных программ, должны быть аналогично используемыми в соответствующих отраслях и соответствовать требованиям безопасности при эксплуатации.

11.2.3 Вуз должен продемонстрировать эффективность регулярного анализа достаточности и современности, имеющихся в распоряжении образовательных программ ресурсов - аудиторий, лабораторий, компьютерного оборудования и программного обеспечения, финансовых ресурсов, доступа к международным базам данных научно-исследовательских результатов, системы профессиональной практики и трудоустройства, учебных пособий и материалов и т.д.

11.2.4 Вуз создает среду обучения, содействующую формированию професси-

ональной компетентности и учитывающую индивидуальные потребности и возможности обучающихся.

11.2.5 Вуз должен создать условия для развития научных коллективов, научно-исследовательских лабораторий, научных школ и мастерских, привлекая студентов к научно-исследовательской деятельности; обеспечивая участие ППС и студентов в научных конференциях и конкурсах; принимая на работу ведущих ученых и практических работников.

11.2.6 Вуз должен создать условия для развития научного потенциала молодых ученых и обучающихся.

11.2.7 Вуз должен продемонстрировать соответствие инфраструктуры, используемой при реализации ОП, ее специфике. Аудитории, офисы, лаборатории, коммуникационное и компьютерное оборудование, а также другие помещения должны соответствовать высоким требованиям.

11.2.8 Вуз должен проводить оценку динамики развития материально-технических ресурсов и информационного обеспечения ОП, эффективности использования результатов оценки для корректировки в планировании и распределении бюджета.

11.2.9 В вузе должна быть создана среда обучения ОП, в которую входят:

11.2.9.1 технологическая поддержка студентов и ППС в соответствии с программами (например, онлайн-обучение, моделирование в классе) и интеллектуальным запросам (базы данных, программы анализа данных);

11.2.9.2 академическая доступность - студенты имеют доступ к персонифицированным интерактивным ресурсам (доступные также во внеучебное время), а также учебным материалам и заданиям, также обеспечивается возможность пробной самооценки знаний обучающихся через удаленный доступ к порталу (сайту) вуза;

11.2.9.3 академические консультации - имеются персонифицированные интерактивные ресурсы, которые помогают студентам планировать и выполнять образовательные программы;

11.2.9.4 профессиональная ориентация - студенты имеют доступ к персонифицированным интерактивным ресурсам, оказывающим помощь в выборе и достижении карьерных путей;

11.2.9.5 необходимое количество аудиторий, оборудованных современными техническими средствами обучения: учебных и научных лабораторий, современных учебно-тренировочных полигонов, технопарков, оснащенных современным оборудованием, соответствующих реализуемым образовательным программам, санитарно-эпидемиологическим нормам и требованиям;

11.2.9.6 необходимое количество компьютерных классов, читальных залов, мультимедийных, лингафонных и научно-методических кабинетов, число посадочных мест в них;

11.2.9.7 книжный фонд, в том числе фонд учебной, методической и научной литературы по общеобразовательным, базовым и профилирующим дисциплинам на бумажных и электронных носителях, периодических изданий в разрезе

языков обучения;

11.2.9.8 научных баз данных, электронных научных журналов, и их доступность;

11.2.9.9 наличие электронных версий издаваемых журналов;

11.2.9.10 экспертиза результатов НИР, выпускных работ, диссертаций на плагиат;

11.2.9.11 свободный доступ к образовательным интернет-ресурсам, функционирование бесплатного Wi-Fi на всей территории вуза.

11.2.10 Руководство ОП должно обеспечить наличие и доступность академической поддержки обучающихся, в том числе предоставление обучающимся информационно-справочных и методических материалов, необходимыми для освоения образовательной программы (справочник-путеводитель, академический календарь, руководство и др.).

11.2.11 Учебные материалы, программные средства, учебная литература и дополнительные ресурсы, и оборудование должны быть доступны для всех обучающихся.

11.2.12 Важным фактором является сопровождение образовательной программы информационно-коммуникационными технологиями.

11.2.13 Вуз должен продемонстрировать наличие программ развития лабораторий, реализующих ОП.

11.2.14 Руководство ОП должно определять степень внедрения информационных технологий в учебный процесс ОП, проводить мониторинг использования и разработки ППС инновационных технологий обучения, в том числе на основе ИКТ;

11.2.15 Руководство ОП должно продемонстрировать отражение на веб-ресурсе информации, характеризующей ОП, эффективность его использования для улучшения ОП, имеющего следующие характеристики:

11.2.15.1 наличие персональных страниц ППС на портале вуза;

11.2.15.2 наличие адекватной и объективной информации о ППС на портале (сайте);

11.2.15.3 прозрачность информации рассмотрения жалоб, в том числе размещения виртуальной жалобной книги для потребителей на портале (сайте);

11.2.15.4 размещение на портале (сайте) полной объективной информации о деятельности и специфике ОП;

11.2.15.5 размещение на портале (сайте) внешних публикаций (цитат, ссылок) о реализации ОП;

11.2.15.6 использование информационных сетей для информирования ответственности и стейкхолдеров;

11.2.15.7 Важным фактором является соблюдение авторских прав при размещении учебно-методического обеспечения в открытом доступе;

11.2.15.8 Важным фактором является создание условий для освоения и использования информационно-коммуникационных технологий сотрудниками, ППС и обучающимися в образовательном процессе и деятельности вуза.

12. Стандарты в разрезе отдельных специальностей. Требования

12.1 Общие положения

12.1.1 Стандарты специализированной аккредитации будут различаться в некоторой степени в зависимости от того, какие именно специальности проходят аккредитацию.

12.1.2 Стандарты, предназначенные для отдельных групп специальностей, представляют основополагающие принципы организации программ и подчёркивают важность адекватного распределения учебной нагрузки между теорией и практикой в рамках программы. Необходимо разнообразие практического опыта, приобретение навыков в программах, связанных с социальными науками, экономикой, бизнесом и правом, и, наоборот, делать упор на фундаментальные знания в рамках гуманитарных, естественных и технических наук.

12.2 Критерии оценки

12.2.1 ОБРАЗОВАНИЕ

12.2.1.1 Образовательные программы по направлению «Образование», такие как «Педагогика и психология», «Дефектология», «История» и т.п., должны отвечать следующим требованиям:

12.2.1.1.1 Руководство ОП должно продемонстрировать наличие у выпускников программы теоретических знаний в области психологии и навыков в области коммуникаций, анализа личности и поведения, методик предотвращения и разрешения конфликтов, мотивации обучающихся;

12.2.1.1.2 Руководство ОП должно продемонстрировать, грамотность выпускников программы в области информационных технологий, в т.ч. навыки владения основными функциями и программным обеспечением современного компьютера, как редактирование и создание текстов, таблиц, баз данных, использование мультимедийных ресурсов, навыки использования интернет браузеров;

12.2.1.1.3 Руководство ОП должно продемонстрировать наличие в программе дисциплин, обучающих инновационным методикам преподавания и планирования обучения, в т.ч. интерактивным методам обучения, методам преподавания с высокой вовлечённостью и мотивацией обучающихся (игры, рассмотрение кейсов/ситуаций, использование мультимедийных средств);

12.2.1.1.4 Руководство ОП должно продемонстрировать у обучающихся наличия умения обучать навыкам самообучения.

12.2.1.1.5 В рамках ОП должен делаться упор на различные виды практики:

- посещение лекций и классов, проводимых действующими преподавателями;
- проведение специальных семинаров и обсуждений новейших методологий

и технологий обучения;

- в рамках программы обучающиеся должны иметь возможность прослушать, по крайней мере, одну дисциплину в области своей специализации, преподаваемую практикующим специалистом.

12.2.1.6 В рамках ОП обучающимся должны предоставляться знания и навыки систем и методов педагогики в мире, а также знания в области управления образованием.

12.2.2 СОЦИАЛЬНЫЕ, ГУМАНИТАРНЫЕ НАУКИ, ЭКОНОМИКА, БИЗНЕС И ПРАВО

12.2.2.1 Образовательные программы по направлениям «Социальные науки, экономика и бизнес», «Гуманитарные науки» и «Право», например такие как «Менеджмент», «Экономика», «Филология», «Юриспруденция» и т.п., должны отвечать следующим требованиям:

12.2.2.1.1 в рамках ОП обучающимся должны предоставляться актуальные, современные знания об организации области специализации в других странах (компаративные знания) или методы, теории и т.п. разработанные и применяемые за рубежом;

12.2.2.1.2 руководство ОП должно продемонстрировать, что преподавание в рамках программы ведётся на основе самых актуальных и исчерпывающих достижений мировой науки и практики в области специализации, а также с использованием самых современных и передовых методик преподавания;

12.2.2.1.3 руководство ОП должно гарантировать доступ обучающихся к самым современным и актуальным данным (статистика, новости, научные результаты) в области специализации на бумажных (газеты, сборники статистических данных, учебники) и электронных носителях.

12.2.2.2 ОП по направлениям «Социальные науки, экономика и бизнес» и «Право» должны отвечать также следующим требованиям:

12.2.2.2.1 цели, соответственно, и результаты ОП должны быть направлены на получение обучающимися конкретных навыков, востребованных на рынке труда;

12.2.2.2.2 руководство ОП должно продемонстрировать, что выпускники программы обладают этими навыками и что эти навыки действительно востребованы на рынке;

12.2.2.2.3 ОП должна включать существенное количество дисциплин и мероприятий, направленных на получение обучающимися практического опыта применения теоретических знаний, как производственная практика, прохождение обучения на предприятиях, участие в лекциях и семинарах практикующих специалистов и т.п.;

12.2.2.2.4 руководство ОП должно продемонстрировать, что имеет чёткое, обоснованное анализом и фактами представление о том, какие специальности и навыки в рамках отдельных специальностей востребованы на рынке, каково приблизительное количество специалистов, требуемых на рынке по преподаваемой специальности и привести примеры успешного трудоустройства большей части

выпускников по специальности в первые пол года после завершения обучения.

12.2.3 ЕСТЕСТВЕННЫЕ И ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ

12.2.3.1 Образовательные программы по направлениям «Естественные науки», «Технические науки и технологии», такие как «Математика», «Физика», «Информационные системы» и т.п., должны отвечать следующим требованиям:

12.2.3.1.1 с целью ознакомления обучающихся с профессиональной средой и актуальными вопросами в области специализации, а также для приобретения навыков на основе теоретической подготовки программа образования должна включать дисциплины и мероприятия, направленные на получение практического опыта и навыков по специальности в целом и профилирующим дисциплинам в частности, в т.ч.:

- экскурсии на предприятия в области специализации (заводы, мастерские, исследовательские институты, лаборатории и т.п.),

- проведение отдельных занятий или целых дисциплин на предприятии специализации,

- проведение семинаров для решения практических задач, актуальных для предприятий в области специализации и т.п.

12.2.3.1.2 Профессорско-преподавательский состав, вовлечённый в программу образования, должен включать, по крайней мере, одного штатного преподавателя, имеющего длительный опыт работы штатным сотрудником на предприятиях в области специализации программы образования.

12.2.3.1.3 Содержание всех дисциплин ОП должно в той или иной мере базироваться и включать элементы, темы фундаментальных естественных наук, как математика, химия, физика.

12.2.4 ИСКУССТВО

12.2.4.1 Образовательные программы по направлению «Искусство», такие как «Музыковедение», «Хореография», «Архитектура» и т.п., должны отвечать следующим требованиям:

12.2.4.1.1 Руководство ОП должно продемонстрировать наличие у выпускников программы теоретических знаний в области искусств и навыков самовыражения через творчество, таких как лепка, черчение, пение и т.п.;

12.2.4.1.2 Руководство ОП должно продемонстрировать у обучающихся навыки самообучения и саморазвития;

12.2.4.1.3 В рамках программы обучающиеся должны иметь возможность прослушать, по крайней мере, одну дисциплину в области своей специализации, преподаваемую практикующим специалистом;

12.2.4.1.4 ОП должна включать максимальное возможное количество дисциплин и мероприятий, в рамках которых навыки преподаются обучающимся индивидуально или в маленьких группах, например, проведение мастер-классов

заслуженных деятелей области специализации;

12.2.4.1.5 Руководство ОП должно организовывать для обучающихся максимально возможное количество мероприятий, способствующих демонстрации обучающимися, приобретённых творческих навыков, например, концерты и выставки;

12.2.4.1.6 В рамках ОП обучающимся должны предоставляться знания и навыки творческой деятельности и методов/технологий, практикуемых в мире, и знания по управлению искусством;

12.2.4.1.7 ОП должна способствовать обогащению творческого опыта в разных видах деятельности, свойственных специальности;

12.2.4.1.8 С целью ознакомления обучающихся с профессиональной средой и актуальными вопросами в области специализации, а также для приобретения навыков на основе теоретической подготовки программа образования должна включать дисциплины и мероприятия, направленные на получение практического опыта и навыков по специальности в целом и профилирующим дисциплинам в частности, в т.ч.:

- экскурсии на предприятия в области специализации (музеи, театры, конструкторские бюро и т.п.),

- проведение отдельных занятий или целых дисциплин на предприятии специализации,

- проведение семинаров для решения практических задач, актуальных для предприятий в области специализации и т.п.;

12.2.4.1.9 Важным фактором в рамках ОП является наличие механизма коллегияльной оценки творческих экзаменационных работ обучающихся.

13. Порядок внесения изменений и дополнений

13.1 Изменения и дополнения вносятся в действующий стандарт аккредитации в целях дальнейшего его совершенствования.

13.2 Внесение изменений и дополнений в стандарт осуществляет НААР.

13.3 В случае инициирования изменений и дополнений в действующие стандарты организациями образования и другими заинтересованными органами, предложения и замечания направляются в НААР.

13.4 НААР проводит экспертизу поступивших предложений и замечаний на их обоснованность и целесообразность в установленном порядке.

13.5. Изменения и дополнения в действующий стандарт аккредитации после их одобрения утверждаются приказом директора НААР в новой редакции с изменениями или в виде брошюры-вкладыша к действующему стандарту.

БИБЛИОГРАФИЯ

- [1] Закон Республики Казахстан «Об образовании» от 27 июля 2007 г. № 319-III.
- [2] Закон Республики Казахстан «О техническом регулировании» от 9 ноября 2004 г. № 603-II.
- [3] Стандарты и руководства к системам обеспечения качества в Европейском пространстве высшего образования. Европейская ассоциация обеспечения качества в высшем образовании. 2006, Астана, НАЦ МОН РК, 36 с.
- [4] Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, ENQA, 2009, Helsinki, 3rd edition.
- [5] Quality Procedures in the European Higher Education Area and Beyond - Second ENQA Survey, ENQA, 2008, Helsinki.
- [6] Требования и процедура аккредитации бакалаврских и магистерских образовательных программ в области инженерии, архитектуры, информатики, естественных наук и математики. Агентство по аккредитации программ в области инженерии, информатики, естественных наук и математики (ASIIN), 2005, 55 с.
- [7] Criteria for accrediting Engineering technology programs, ABET, 2012, Baltimore.
- [8] Accrediting standards, ACEJMC, 2006.

ДЛЯ ЗАМЕТОК